

اعیاد اسلامی

عید فطر

عید قربان

عید غدیر

عید تولد پیامبر (ص)

عید مبعث

عید نیمه شعبان

روز جمعه

عید فطر

روز اول ماه شوال و در پایان ماه رمضان است. عید فطر از مهم‌ترین جشن‌ها و ید فطر اعیاد مسلمانان است. در کشورهای اسلامی، عید فطر از جمله اعیاد بسیار مهم محسوب می‌شود و معمولاً با تعطیلی رسمی همراه است. در این روز، روزه حرام است و مسلمانان نماز عید بر گزار می‌کنند.

پرداخت زکات فطره در این روز بر مسلمانان واجب است. در این روز اهمیت پیوندهای اجتماعی بیش از پیش نمایان می‌شود و جامعه در جهت عاری شدن از فضای دو قطبی فقیر و غنی پیشروی می‌کند به گونه‌ای که اساس توزیع ثروت بر پایه عدل و انصاف خواهد بود پرداخت زکات فطره به نوعی توجه دین به پیوند عبادت با روابط اجتماعی را نشان می‌دهد.

در ایران از سال ۱۳۹۰ با تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان عید فطر دو روز (روز عید و روز بعد) تعطیل است.

عید فطر در ایران

در ایران به‌طور عمده تعیین عید فطر بر عهده حاکم شرع آیت‌الله خامنه‌ای است و پیروی از آن طبق نظر بعضی مراجع تقلید و علمای شیعه، بر تمام شیعیان حتی مراجعی که نسبت به آن علم ندارند لازم است. مراجع تقلید هم که نظرشان متفاوت است که اخبار لازم و فوری را به اطلاع مقلدان خود می‌رسانند.

هر چند اگر فردی مطمئن شود که آن روز آخر ماه رمضان یا دوم ماه شوال است از دیدگاه شرعی نمی‌توان او را از عمل به علم خود بازداشت.

عید فطر در فقه سنی

در کشور عربستان سعودی به عنوان مهم‌ترین کشور سنی مذهب، این وظیفه را شورای عالی قضایی عربستان سعودی که مهم‌ترین مرجع اسلامی و تصمیم‌گیری است بر عهده دارد. معمولاً سایر کشورهای عربی و اسلامی منطقه نیز با پیروی از روز خاصی که توسط شورای عالی قضایی عربستان سعودی تعیین شده، آن روز را به عنوان روز عید فطر اعلام می‌کنند. در تمامی کشورهای اسلامی گذشته از نوع حکومت مشخص کردن عید فطر بر مبنای شروع ماه شوال و از همه مهمتر رویت هلال شوال معین می‌شود.

آداب و سنن عید فطر

از سنت‌های مسلمانان در روز [عید فطر](#)، تکبیر است. تکبیر در روز عید فطر، برگرفته از آیه‌ای از قرآن است و پیش از نماز عید فطر و شروع خطبه، در خانه‌ها و کوچه و بازار خوانده می‌شود.

الله أكبر الله أكبر الله أكبر

لا إله إلا الله
الله أكبر الله أكبر
ولله الحمد
الله أكبر كبيراً
والحمد لله كثيراً

عید قربان

عید قربان یا عید الأضحی از عیدهای بزرگ مسلمانان در دهم ذی حجه. بنابر روایات اسلامی، در این روز خدا به ابراهیم خلیل فرمان داد تا فرزندش اسماعیل را قربانی کند. او اسماعیل را به قربانگاه برد، ولی جبرئیل همراه با «قوچی» نازل شد و ابراهیم آن را به جای اسماعیل قربانی کرد. سنت قربانی در روز عید قربان در سرزمین منا به یاد آن رخداد است. مسلمانانی که برای حج، به زیارت خانه خدا می‌روند، طبق شروطی وظیفه دارند در منا قربانی کنند.

اعمال قربان

عبادت در شب و روز عید قربان بسیار سفارش شده و احیای شب عید قربان به دعا، نماز و نیایش فضیلت فراوانی دارد. در روز عید قربان اعمالی مانند غسل، نماز عید قربان، قربانی کردن، زیارت امام حسین (ع) و خواندن دعای ندبه، مستحب است. روزه گرفتن در عید قربان مانند عید فطر بر اساس منابع دینی حرام است.

عید قربان در کشورهای اسلامی، تعطیل رسمی است و مسلمانان در این روز جشن می‌گیرند. نام دیگر عید قربان، عید الاضحی و عید خون است. دهخدا از این روز با نام عید گوسپندکشان نیز یاد می‌کند. این روز همان روز آزمایش و امتحان حضرت ابراهیم (ع) و حضرت اسماعیل (ع) است که از آن سربلند بیرون آمدند.

تاریخچه قربانی

حضرت ابراهیم بنابر رؤیایی که دیده بود مأمور قربانی کردن فرزندش شد. در هنگام قربانی، ابراهیم پیشانی پسرش را بر زمین نهاد و تیغ تیز بر حلق او گذارد، اما کارد گردن او را نبرید و سرانجام هنگامی که پدر و پسر تسلیم بودن کامل خود در برابر فرمان الهی را نشان دادند، خداوند عمل او را قبول نمود و ابراهیم به جای قربانی فرزندش قوچی را که جبرئیل آورده بود قربانی کرد.

سنت قربانی در روز عید قربان یادبود رخداد ذبح اسماعیل می‌باشد. بنابر برخی روایات، تمام حیواناتی که در سرزمین منا در روز عید قربان ذبح می‌شوند؛ فدیة حضرت اسماعیل می‌باشند. در عصر جاهلیت قربانی کردن از پلیدی شرک مبرا نبود. کعبه را با خون قربانی آلوده می‌کردند و گوشت آن را بر خانه کعبه می‌آویختند تا خداوند آن را قبول کند. در قرآن کریم این رسم مذموم خوانده می‌شود و شرط قبولی قربانی تقوا معرفی می‌شود. همین تقوا و خلوص برای قربانی کردن است که این روز نحر، حج اکبر نامیده می‌شود.

اعمال شب عید قربان

از امام صادق (ع) روایت شده که از پدرانش چنین نقل فرمودند: «امام علی (ع) دوست داشت چهار شب از سال، خود را برای عبادت فارغ کند؛ شب اول رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان» به نظر می‌رسد که منظور از فراغت، فراغت برای عبادت در آن بازنده نگه‌داشتن آن باشد. همچنین در شب و روز عید زیارت امام حسین (ع) مستحب است.

اعمال روز عید قربان

روز عید قربان روز پر فضیلتی است. اعمال این روز چند چیز است
غسل: که به گفته علامه مجلسی، غسل در آن روز سنت مؤکد است تا آنجا که بعضی از
علما آن را واجب دانسته‌اند

نماز عید: این نماز در زمان حضور امام معصوم (ع) واجب است؛ اما در زمان غیبت امام
زمان (عج) مطابق فتوای مشهور فقهای شیعه، مستحب مؤکد است (خواه به صورت
جماعت خوانده شود یا فرادی). مستحب است دعاهایی را که پیش از نماز عید و قبل از آن
وارد شده است خوانده شود. بهترین دعاها، دعای چهل و هشتم صحیفه سجادیه است که
با عبارت «اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ مُبَارَكٌ» آغاز می‌شود و اگر دعای چهل و ششم قرائت شود بهتر
است.

دعای ندبه: خواندن دعای ندبه در این روز و سایر اعیاد مستحب است

قربانی کردن: انجام قربانی بر حاجیان حاضر در مکه واجب است؛ اما انجام قربانی در این
روز برای همه مسلمانان مستحب مؤکد است، تا آنجا که برخی از علما آن را بر کسانی که
توانایی دارند واجب دانسته‌اند و مستحب است بعد از نماز عید، کمی از گوشت آن خورده
شود.

مستحب است هنگام قربانی این دعا که از امام صادق (ع) نقل شده است خوانده شود:
«وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي
وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ.
«اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ، بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي

در حدیثی نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: امام سجاد (ع) و امام باقر (ع) گوشت قربانی را سه قسمت می‌کردند: یک قسمت آن را به همسایگان می‌دادند و یک قسمت آن را به نیازمندان و قسمت سوم را برای اهل خانه نگه می‌داشتند.

تکبیرات مشهور این روز گفته شود: برای کسانی که در این ایام در مراسم حج و صحرای منا هستند، بعد از پانزده نمازهای روزانه این تکبیرها را بخوانند یعنی از نماز ظهر روز عید، شروع کرده تا نماز صبح روز سیزدهم؛ ولی کسانی که در آن جا نیستند، بعد از ده نماز آن‌ها را می‌خوانند، از نماز ظهر روز عید آغاز نموده، تا نماز صبح روز دوازدهم، و آن تکبیرها مطابق روایت کتاب کافی چنین است: «اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، وَ اللَّهُ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْإِنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَلَانَا

قرائت زیارت امام حسین (ع)

روزه در عید قربان

روزه گرفتن در روز عید قربان مانند عید فطر، حرام است

قربانی در مناسک حج

منا محلی است که حجاج، صبح عید قربان به آنجا وارد می‌شوند. اعمال سرزمین منا سه

چیز است

رمی جمره

قربانی

حلق و تقصیر

قربانی، پس از رمی جمره عقبه انجام می‌گیرد

شرایط قربانی در حج

یکی از سه حیوان شتر، گاو و گوسفند برای قربانی تعیین شده است؛ البته قربانی شتر و پس از آن گاو، بهتر است. قربانی سایر حیوانات غیر از سه حیوان مذکور کافی نیست احتیاط مستحب آن است که ذبیحه را سه قسمت کنند: قسمتی را هدیه و یک قسمت را صدقه و قدری را هم بخورند

اسرار قربانی کردن

سر رسیدن عبادت به قبول طولی عبادت است. مثلاً طهارت شرط عرضی است، اما برای رسیدن به سر عبادت باید پرهیزگار بود و شرط قبول طولی نماز، تقوا است. انما یتقبل الله من المتقین

برای قربانی کردن اسراری ذکر شده است

حکمت قربانی قرب و نزدیک شدن به خداوند است که اگر عمل بر پایه تقوا باشد این نزدیک شدن حاصل می‌شود. لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ. ترجمه: هرگز [نه] گوشت‌های آن‌ها و نه خون‌هایشان به خدا نخواهد رسید، ولی [این] تقوای شماست که به او می‌رسد. گلوی دیو طمع را باید برید و او را کشت

از حکمت‌های قربانی کردن اطعام فقرا و نیازمندان است. رسول خدا در حجة الوداع صد شتر برای قربانی با خود آوردند. پیامبر اکرم حکمت واجب شدن قربانی را رسیدگی به فقرا عنوان کردند که به وسعت از گوشت بخورند و فرمود: پس گوشت را به آنها بخورانید.

هدف از قربانی یاد خدا و یادآوری همه نعمت‌ها از جمله دام‌های حلال است و قربانی با یاد خداوند حلیت پیدا می‌کند. لَيْشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ. ترجمه: تا شاهد منافع خویش باشند، و نام خدا را در روزهای معلومی بر دام‌های زبان‌بسته‌ای که روزی آنان کرده است ببرند.

عید قربان در کشورهای اسلامی

عید قربان، یکی از تعطیلات رسمی در تقویم اسلامی است که در کشورهای اسلامی از یک روز تا یک هفته به مناسبت این عید بزرگ تعطیل بوده و در این مدت جشن‌ها و مراسم باشکوهی در این کشورها برگزار می‌شود. در جمهوری اسلامی ایران به مناسبت عید قربان یک روز تعطیل رسمی است.

عید غدیر

عید غدیر از بزرگترین اعیاد شیعیان است. بنابر روایات در روز هجدهم ذی‌الحجه سال دهم هجرت، پیامبر اکرم(ص) به دستور خدا، امام علی(ع) را به مقام خلافت و امامت واقعه غدیر در سفر حجۃ الوداع سال دهم هجری و در سرزمین غدیر خم منصوب کرد. روی داد.

در احادیث شیعه تعبیری هم، چون عیدُالله الاکبر(بزرگترین عید الهی)، عید اهل بیت محمد(ص)، و اشرف الاعیاد(والاثرین عید) برای این روز به کار رفته است. شیعیان در سراسر جهان این روز را گرمی داشته و جشن می‌گیرند. روز عید غدیر در ایران تعطیل رسمی است.

واقعه غدیر

پیامبر اکرم(ص) در ۲۴ یا ۲۵ ذی‌القعدة سال ۱۰ هجری، همراه با هزاران نفر برای به جای از آنجا که این حج، آخرین حج. آوردن مناسک حج، از مدینه به طرف مکه حرکت کرد پیامبر(ص) بود به حجۃ الوداع مشهور شد. وقتی اعمال حج پایان یافت و پیامبر(ص) همراه مسلمانان مکه را ترک و به طرف مدینه حرکت کرد، ۸ ذی‌الحجه به غدیر خم رسیدند، جبرئیل آیه تبلیغ را بر پیامبر(ص) نازل کرد و از جانب خداوند، به رسول خدا(ص) امر نمود تا علی(ع) را به عنوان، ولی و وصی بعد از خود، به مردم معرفی کند.

خطبه غدیر

بنابر روایات، رسول خدا(ص)، در غدیر خم، مردم را گرد آورد و دست علی(ع) را بلند نمود تا همگان او را ببینند و فرمود: «ای مردم، آیا من از خود شما، بر شما بیشتر ولایت ندارم؟» مردم پاسخ دادند: «آری، ای رسول خدا.» حضرت فرمود: «خداوند ولیّ من است و من ولیّ مؤمنین هستم و نسبت به آنان از خود آنان بیشتر ولایت دارم. پس هر کس که من مولای اویم، علی مولای اوست.» رسول خدا(ص) سه بار این جمله را تکرار کرد و فرمود:

خداوندا، دوست بدار و سرپرستی کن، هر کسی که علی را دوست و سرپرست خود « بداند و دشمن بدار هر کسی که او را دشمن می‌دارد و یاری نما هر کسی که او را یاری «می‌نماید و به حال خود رها کن، هر کس که او را وا می‌گذارد

" .سپس خطاب به مردم فرمود: "حاضران این پیام را به غایبان برسانند

نزول آیه اکمال

هنوز جمعیت متفرق نشده بودند که دوباره جبرئیل نازل شد و از جانب خداوند، آیه سوم الْيَوْمَ «:سوره مائده نازل شد که به آیه اکمال مشهور است. در بخشی از آیه آمده است أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا؛ امروز دین شما را «کامل نمودم و نعمت خود را بر شما تمام کردم و دین اسلام را برای شما پسندیدم

تبریک به امام علی (ع)

در این هنگام، مردم به امیرمؤمنان(ع) تهنیت گفتند. از جمله کسانی که پیشاپیش سایر صحابه، به امام علی(ع) تهنیت گفتند، عمر بود

او پیوسته خطاب به امیرمؤمنان(ع) می گفت: بر تو گوارا باد! ای پسر ابوطالب! تو مولای من و مولای هر مرد و زن با ایمان گشتی

پیامبر(ص) نیز دستور داد خیمه‌ای برای علی(ع) برپا کردند و به مسلمانان فرمان داد دسته دسته خدمت ایشان برسند و به عنوان امیرمؤمنان به او سلام دهند و همه مردم حتی همسران رسول خدا(ص) و همسران مسلمانان، دستور پیامبر(ص) را عملی ساختند

حاضران:

درباره تعداد افراد حاضر در غدیر خم اختلاف نظر است. تعداد حاضران را ده هزار نفر، برخی با توجه ۰ دوازده هزار نفر، هفده هزار نفر، هفتاد هزار نفر و ۱۲۰ هزار نفر گفته‌اند به گنجایش جمعیت در فضای غدیر خم، جمعیت مدینه در سال دهم هجری، در نظر گرفتن جمعیت حاضر در مکه در حجه الوداع، گزارش مبنی بر حضور ده هزار نفر در غدیر خم را مستندتر دانسته‌اند

عمر بن خطاب، عثمان بن عفان، عایشه بنت ابوبکر، سلمان فارسی، ابوذر غفاری، زبیر بن عوام، جابر بن عبدالله انصاری، عباس بن عبدالمطلب، ابوهزیره از صحابه‌ای بودند که در واقعه غدیر حاضر بوده و آن را بدون واسطه نقل کرده‌اند. واقعه غدیر در منابع شیعه و سنی نقل شده است. برخی از فرازهای خطبه غدیر مانند: «من کنت مولا فلهذا علی مولا» متواتر است

آیات نازل درباره غدیر

طبق نظر مفسران شیعه و سنی، چند آیه در قرآن کریم درباره ماجرای غدیر در حجه الوداع نازل شده است

اليوم أكملت لكم دينكم و أتممت عليكم نعمتي و رضيت لكم الاسلام ديناً؛ امروز، دینتان «

را برای شما کامل و نعمت خود را بر شما تمام نمودم و دین اسلام را برای شما پسندیدم.»
که به آیه اکمال معروف است

یا اَیُّهَا الرِّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ
يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ؛ ای پیامبر، آنچه را از ناحیه پروردگارت به تو نازل شد، ابلاغ کن و اگر
انجام ندهی، اصلاً پیغام پروردگار را نرساندی و خدا تو را از (شر) مردم، نگه می‌دارد. این
آیه به آیه تبلیغ مشهور است

سأل سائل بعذاب واقع للكافرين ليس له دافع» پس از آنکه پیامبر مسأله ولایت علی(ع) «
را به مردم اعلان کرد نعمان بن حارث فهری با حالت اعتراض به پیامبر گفت: ما را به
توحید و قبول رسالت و انجام جهاد و حج و روزه و نماز و زکات امر کردی، ما هم قبول
کردیم. اما به این مقدار راضی نشدی تا اینکه این جوان را منصوب کردی و او را، ولی ما
قرار دادی. آیا این اعلام ولایت از ناحیه خودت بوده، یا از سوی خدا؟

وقتی پیامبر به او فرمود که از ناحیه خداوند است، با حالت انکار از خداوند خواست که اگر
این حکم از جانب اوست، سنگی از آسمان بر سرش فرود آید. در این هنگام سنگی از
آسمان بر سرش فرود آمد و او را در جا کشت و این آیه نازل شد

احتجاج به غدیر

امام علی(ع)، حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) به واقعه غدیر اشاره
کرده‌اند.

امام علی در اوایل حکومتش در روز رجب، به منظور دفاع از حق خود و رد بر کسانی که در
امر خلافت با او منازعه می‌کردند، به واقعه غدیر مناشده کرد. همچنین حضرت فاطمه(س)
می‌فرماید: «گویی شما نمی‌دانید آنچه را که پیامبر در روز غدیر خم فرمود؟ سوگند به خدا،

پیامبر در آن روز مقام ولایت و امامت را برای علی مقرر و استوار ساخت، تا رشته طمع شما
«را نسبت به این مقام قطع کند»

عید غدیر در احادیث

در کتب اهل سنت روایت شده که هر کس روز ۱۸ ذی الحجه را روزه بگیرد، خداوند
ثواب روزه شش ماه را برای او می‌نویسد و این روز، همان روز عید غدیر خم است

رسول خدا (ص) فرمود

روز غدیر خم برترین عیدهای امت من است و آن روزی است که خداوند بزرگ دستور «
داد، برادرم علی بن ابی طالب را به عنوان پرچمدار امت منصوب کنم، تا بعد از من مردم
توسط او هدایت شوند، و آن روزی است که خداوند در آن روز دین را تکمیل و نعمت را
«بر امت من تمام کرد و اسلام را به عنوان دین برای آنان پسندید

همچنین امام صادق (ع) می‌فرماید

روز غدیر خم عید بزرگ خداست، خدا پیامبری مبعوث نکرده، مگر اینکه این روز را «
عید گرفته و عظمت آن را شناخته و نام این روز در آسمان، روز عهد و پیمان در زمین،
«روز پیمان محکم و حضور همگانی است

در روایتی دیگر امام صادق (ع) عید غدیر را عظیم‌ترین و باشرافت‌ترین عید مسلمین
می‌دانند که سزاوار است در هر ساعت آن شکر خدا به جای آورده شود و مردم روزه
شکرانه بگیرند که روزه این روز معادل شصت سال عبادت است

امام رضا (ع) فرمود

روز غدیر در میان اهل آسمان مشهورتر است تا میان اهل زمین... اگر مردم ارزش این «روز را می‌دانستند، بی‌تردید فرشتگان در هر روز ده بار با آنان مصافحه می‌کردند

تاریخچه عید و جشن غدیر

حسان بن ثابت اولین کس بود که در حضور پیامبر اکرم(ص) و در روز غدیر به گرامیداشت این روز در میان جمعیت مسلمانان حاضر در غدیر خم برخاست و اشعار خود را که با اجازه پیامبر سروده بود با صدای بلند خواند

فیاض بن محمد بن عمر طوسی روایتی نقل می‌کند که امام رضا(ع) روز غدیر را عید ایشان گروهی از اصحاب را برای افطار نزد خود نگاهداشت و برای می‌گرفته است خانواده آن‌ها غذا، هدایا و لباس و حتی کفش و انگشتر فرستاد

به گفته امینی در سال ۲۵۹ق در قم احمد بن اسحاق قمی نماینده امام حسن عسکری(ع) مراسم جشنی در روز غدیر در خانه خود برگزار کرده بود

مسعودی(متوفای ۳۴۶ق) تاریخ‌نگار قرن چهارم قمری در التنبیه و الاشراف نوشته است که فرزندان و شیعیان امام علی(ع) این روز را بزرگ می‌دارند

کلینی(متوفای ۳۲۸ق) محدث قرن چهارم نیز در روایتی جشن گرفتن شیعیان را نقل کرده است

حکومت آل‌بویه نیز برای نشان دادن جایگاه این عید، آن را تعطیل و جشن عمومی اعلام کرده و نهادهای حکومتی و مردم را به برگزاری جشن‌ها و آذین‌بندی شهرها ترغیب کرد. آنان در این جشن‌ها از طبل و شیپور استفاده می‌کردند، به زیارت مشاهده مشرفه می‌رفتند و نماز عید اقامه کرده و شتر قربانی می‌کردند و شب هنگام آتش روشن کرده به جشن و

شادی می‌پرداختند چنان که گردیزی این روز را جزو روزهای بزرگ اسلامی و اعیاد شیعیان برشمرده است.

در مصر خلفای فاطمی عید غدیر را رسمیت دادند و در ایران از سال ۹۰۷ ق که شاه اسماعیل صفوی به سلطنت رسید، عید غدیر از اعیاد رسمی است. در سال ۴۸۷ ق بیعت با مستعلی بن مستنصر (از حاکمان مصر) در روز عید غدیر خم صورت گرفته است.

در ایران روز عید غدیر تعطیل رسمی است. در سالهای اخیر روز عید غدیر در برخی استانهای عراق همچون کربلا، نجف و ذی قار تعطیل رسمی اعلام شده است. شیعیان شب عید غدیر را نیز بزرگ شمارده و شب زنده‌داری می‌کنند.

اعمال عید غدیر:

روزه گرفتن

غسل کردن

خواندن زیارت امین الله

خواندن دعای ندبه

گفتن این تهنیت در هنگام ملاقات مؤمنین: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ

"أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَام

پوشیدن لباس‌های نیکو

زینت کردن

استعمال بوی خوش

صله رحم

اطعام مومنین

خواندن زیارت غدیریه خواندن نماز عید غدیر. وقت خواندن این نماز هنگام ظهر است. این نماز دو رکعت است و در هر رکعت سوره حمد و بعد از آن، ده مرتبه سوره اخلاص، ده مرتبه آیه الکرسی و ده مرتبه سوره قدر خوانده می‌شود و برای این نماز ثواب بسیاری ذکر شده است. در مورد جواز یا عدم جواز خواندن این نماز به جماعت میان فقها اختلاف نظر وجود دارد.

کتاب‌شناسی:

الغدیر، علامه امینی

عبارات الانوار فی امامة الائمة الاطهار (حدیث الغدیر)، میر حامد حسین کنتوری لکنهویی

غدیر در آئینه کتاب، محمد انصاری

چهارده قرن با غدیر، محمدباقر انصاری

همگام با پیامبر در حجة الوداع، حسین واثقی

الغدیر و المعارضون، سید جعفر مرتضی عاملی

الغدیر فی الإسلام، محمدرضا فرج الله حلفی نجفی

شرح و تفسیر خطبه پیامبر اکرم در غدیر خم، سید محمدتقی نقوی

فرهنگ غدیر، جواد محدثی که چاپ هفتم آن از سوی نشر معروف در سال ۱۳۸۶ ش

منتشر شده، ۶۵۴ صفحه دارد و به صورت الفبایی تنظیم شده است و محتوای کتاب شامل

هر چیزی می‌شود که به نوعی مرتبط با موضوع غدیر است از موضوعات، مفاهیم و

اصطلاحات، جاها، وقایع، کتابها، تا آیات و احادیث، اشخاص و اعلام، رمزها و نمادها، آداب

و سنتها، گروه‌ها و فرقه‌ها و ... [۳۹] پیام نگار (مقدمه، متن، و ترجمه‌ی خطابه غدیر)،

حسینی، ۱۳۸۶،

عمری است که دم به دم علی می‌گوییم

در حال نشاط و غم، علی می گویم

یک عمر علی گفتم و انشاالله

تا آخر عمر هم، علی می گویم

عید غدیر خم، عید امامت و ولایت بر شما مبارک

عید تولد پیامبر (ص)

17 ربیع الاول: بنا بر مشهور بین علمای امامیه، 17 ربیع الاول سال عام الفیل روز ولادت با سعادت حضرت خاتم انبیا محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله) است و معروف است که ولادت با سعادتش در مکه معظمه، در خانه خود آن حضرت، در روز جمعه هنگام طلوع فجر در عام الفیل در ایام سلطنت انوشیروان بود [مرحوم حاج شیخ عباس (ره) در متن کتاب از انوشیروان به عنوان انوشیروان عادل یاد کرده و در حاشیه آن توجیهی را در رابطه با عدالت او از مجلسی اول نقل کرده است، ولی با مراجعه به کتب تاریخی به ویژه شاهنامه فردوسی این معنا به دست می آید که انوشیروان آتش پرست از متکبران و ستمگران به ملت ایران بوده و در سه روز صد هزار نفر از مخالفان ستمکاری هایش را به وضع فجیعی کشت از این جهت، از آوردن کلمه عادل خودداری کردم و توجیه مجلسی اول را هم مردود می دانم. انصاریان.]

همچنین در این روز شریف در سال هشتاد و سه ولادت حضرت صادق (علیه السلام) اتفاق افتاد و باعث فزونی مزیت و برجستگی این روز گردید.

در هر صورت این روز، روز بسیار شریفی است و برای آن چند عمل وارد است اعمال روز هفدهم ربیع الاول

:برای روز هفدهم اعمالی ذکر شده است

اول- غسل کردن: به نیت هفدهم ربیع الاول

دوم- روزه که برای آن فضیلت بسیاری ذکر شده است و روایت شده که هر کس در این روز روزه بگیرد، خدا برای او ثواب یک سال روزه می‌نویسد که در تمام سال در فضیلت روزه ممتاز است.

سوم- خواندن یک نماز دو رکعتی که شبیه به نماز صبح می باشد، با این تفاوت که در هر رکعت بعد از سوره حمد ده بار سوره توحید و ده بار سوره قدر خوانده شود.

چهارم- خواندن زیارت حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)

پنجم- خواندن زیارت امیرمومنان امام علی (علیه السلام)

روز میلاد پیامبر مهربانی‌ها را جشن بگیریم و مومنین دیگر را خوشحال کنیم. شیرینی و شکلات پخش کنیم، به زیارت اماکن مقدس برویم و شادی به دل کودکان بنشانیم. در این روز تا جایی که می‌توانیم باید شادی به دیگران هدیه دهیم.

عید مبعث

در 27 رجب چهل سال بعد تولد رسول خدا، حضرت رسما به پیامبری مبعوث شدند.

شب و روز مبعث دارای فضایل و اعمال بسیاری است؛ در ادامه گزیده‌ای از این اعمال آورده شده است:

اعمال شب بیست و هفتم رجب (شب بعثت نبی اکرم (ص))

اعمال شب مبعث یا «لیلة المحیا» (شب احیا و شب زنده‌داری)؛

غسل کردن

زیارت امیرالمومنین (ع)

خواندن دوازده رکعت نماز که در هر رکعت سوره‌های حمد، فلق و ناس را یکبار و نیز

لا اله الا الله والله اکبر " :اخلاص چهار بار خوانده می‌شود و بعد از اتمام نماز، گفته شود

"الحمد لله و سبحان الله ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

اعمال روز بیست و هفتم رجب روز مبعث

غسل کردن

روزه گرفتن

صلوات فرستادن

زیارت امیرالمومنین (ع)

زیارت پیامبر (ص)

خواندن دوازده رکعت نماز که در هر رکعت سوره حمد و یس را بخواند. پس از نماز،
لا اله الا الله والله اكبر والحمد لله " :چهار بار سوره حمد را بخواند و سپس چهار بار بگوید
الله ربی لا " :و بعد چهار بار بگوید "وسبحان الله ولا حول ولا قوة الا بالله العظیم
"اشرك به شیئا"

چند روایت از اعمال روز و شب عید مبعث

امام جواد (ع) درباره فضیلت و اعمال عید مبعث می فرماید

همانا در رجب شبی بهتر از آنچه می تابد بر آن آفتاب و آن شب ۲۷ رجب است؛ در صبح
آن پیغمبر خدا (ص) به رسالت مبعوث شده و برابر با اجر عمل ۶۰ سال عبادت است؛
اعمالی برای عید مبعث است؛ **اول**؛ بعد از بجا آوردن نماز عشاء و بر رختخواب رفتن در
هر ساعتی که خواستی از شب تا پیش از نیمه آن بیدار شوید و ۱۲ رکعت نماز در هر
رکعت حمد و سوره از سوره های کوچک مفصل (از سوره محمد تا آخر قرآن) بخوانید
پس، چون سلام دادی در هر دو رکعتی و فارغ شدی از نمازها می نشینی و بعد از سلام
میخوانی حمد را هفت مرتبه و معوذتین را هفت مرتبه و توحید و کافرون و سوره قدر را و
آیه الکرسی را هر کدام هفت مرتبه و باید دعایی را بعد از همه این دعاها خواند که در
مفاتیح الجنان به طور کامل توضیح داده شده است

دوم؛ بجا آوردن غسل در شب و نیمه شب مبعث **سوم**؛ زیارت امیرالمؤمنین (ع) که افضل
اعمال این شب است و از برای ایشان در این شب سه زیارت است که در مفاتیح الجنان
آمده است.

غسل است؛ **بر اساس روایتی از شیخ طوسی در مصباح؛** اعمال عید مبعث شامل اول

دوم؛ روزه و آن یکی از چهار روزی است که در تمام سال امتیاز دارد برای روزه گرفتن و برابر است با روزه هفتاد سال

سوم؛ بسیار صلوات فرستادن

چهارم؛ زیارت حضرت رسول (ص) و امیرالمؤمنین (ع)

پنجم؛ و نیز شیخ طوسی روایت کرده از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رَحِمَهُ اللَّهُ که رکعت نماز، می خوانی در هر رکعت حمد و سوره فرموده بجا می آوری در این روز ۱۲ ای که آسان باشد و تشهد می خوانی و سلام می دهی و می نشینی و می گویی بین هر دو رکعتی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَكَبَّرَهُ تَكْبِيرًا يَا عُدَّتِي فِي مُدَّتِي يَا
صَاحِبِي فِي شِدَّتِي يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي يَا غِيَاثِي فِي رَغْبَتِي يَا
نَجَاحِي فِي حَاجَتِي يَا حَافِظِي فِي غَيْبَتِي يَا كَافِيَّ فِي وَحْدَتِي يَا
أَنْسِي فِي وَحْشَتِي أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ الْمُقِيلُ
عَثْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ الْمُنْعِشُ صِرْعَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَآمِنْ رَوْعَتِي وَأَقْلِنِي عَثْرَتِي
وَأَصْفَحْ عَن جُرْمِي وَتَجَاوَزْ عَن سَيِّئَاتِي فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدِ
الصَّدَقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

پس، چون فارغ شدی از نماز و دعا، می خوانی هر یک از حمد و اخلاص و مُعَوِّذَتَيْنِ و قُلْ يَا
أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَاَنَا أَنْزَلْنَاهُ وَايَةُ الْكَرْسِيِّ را هفت مرتبه و بعد می گویی لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ

اللَّهُ «أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ هفت مرتبه، و بعد می گویی هفت مرتبه
و می خوانی هر دعا که خواهی «اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

مرحوم «کفعمی»، هم برای شب مبعث این دعا را نقل کرده است؛

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلِّي الْأَعْظَمِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّمِ، وَالْمُرْسَلِ الْمُكَرَّمِ

خدایا از تو خواهم به حق بزرگترین تجلی (تو) در این شب از این ماه بزرگ و به حق آن
فرستاده گرامی

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ، يَا مَنْ يَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ

که درود فرستی بر محمد و آلش و بیامرزی برای ما آنچه را تو بدان از ما داناتری ای که
می دانی و ما نمی دانیم

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي لَيْلَتِنَا هَذِهِ، الَّتِي بِشَرَفِ الرِّسَالَةِ فَضَّلْتَهَا، وَبِكِرَامَتِكَ أَجَلَلْتَهَا، وَبِالْمَحَلِّ
الشَّرِيفِ أَحَلَلْتَهَا

خدایا مبارک گردان بر ما در این شبی که به واسطه شرافت رسالت آن را فضیلت دادی و
به کرامت خویش بزرگش کردی و به جای باشرافتی درش آوردی

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَسْأَلُكَ بِالْمَبْعَثِ الشَّرِيفِ، وَالسَّيِّدِ اللَّطِيفِ، وَالْعُنْصُرِ الْعَفِيفِ

خدایا پس از تو خواهیم به آن بعثت شریف و آن آقای با لطف و عنصر پارسا

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تَجْعَلَ أَعْمَالَنَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي سَائِرِ اللَّيَالِي مَقْبُولَةً

که درود فرستی بر محمد و آلش و قرار دهی اعمال ما را در این شب و در سایر شب‌ها پذیرفته در گاهت

و دُنُوبَنَا مَغْفُورَةً، وَحَسَنَاتِنَا مَشْكُورَةً، وَسَيِّئَاتِنَا مَسْتُورَةً

و گناهانمان را آمرزیده و نیکی‌هایمان را مورد قدردانی و بدی‌هایمان را پوشیده

و قُلُوبَنَا بِحُسْنِ الْقَوْلِ مَسْرُورَةً، وَآرْزَاقَنَا مِنْ لَدُنْكَ بِالْيُسْرِ مَذْرُورَةً

و دل‌هامان را به گفتار نیک خرسند و روزی‌هایمان را از نزد خود به آسانی فراوان

اللَّهُمَّ أَنْكَ تَرَى وَلَا تُرَى، وَأَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى، وَإِنَّ إِلَيْكَ الرَّجْعَى وَالْمُنْتَهَى

خدایا تو می‌بینی، ولی خودت دیده نمی‌شوی و تو در بلندترین دیدگاهی و بطور مسلم بازگشت و پایان بسوی توست

وَإِنَّ لَكَ الْمَمَاتَ وَالْمَحْيَا، وَإِنَّ لَكَ الْآخِرَةَ وَالْأُولَى

و مرگ و زندگی بدست توست و انجام و آغاز از آن توست

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَذَلَ وَنَخْزَى، وَأَنْ نَأْتِيَ مَا عَنْهُ تَنْهَى

خدایا ما به تو پناه می‌بریم از خوار شدن و رسوایی و دست زدن به کاری که تو آن را قدغن کرده‌ای

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ، وَنَسْتَعِيدُ بِكَ مِنَ النَّارِ، فَأَعِزَّنَا مِنْهَا بِقُدْرَتِكَ

خدایا ما از تو درخواست بهشت را به رحمتت داریم و پناه جوییم به تو از آتش دوزخ پس ما را به قدرت خویش از آتش پناه ده

وَنَسْأَلُكَ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ، فَارْزُقْنَا بِعِزَّتِكَ، وَاجْعَلْ أَوْسَعَ أَرْزَاقِنَا عِنْدَ كِبَرِ سِنِّنا

و از تو حورالعین درخواست کنیم پس به عزت خویش روزیمان گردان و وسیع ترین روزی ما را در هنگام پیری ما قرار ده

و أَحْسَنَ أَعْمَالِنَا عِنْدَ اقْتِرَابِ اجَالِنَا، وَأَطِلْ فِي طَاعَتِكَ وَمَا يُقَرِّبُ إِلَيْكَ

و بهترین اعمال ما را هنگام نزدیک شدن مرگمان مقرر دار و طولانی کن عمر ما را در طاعت خود و در آنچه موجب تقرب درگاهت شود

و يُحْظِي عِنْدَكَ، وَيُزِلِفُ لَدَيْكَ أَعْمَارِنَا، وَآحْسِنْ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِنَا وَأُمُورِنَا مَعْرِفَتِنَا

و سبب بهره مندی نزد تو و نزدیکی تو گردد و در تمام احوال و کارهای ما معرفتمان را کامل و نیکو گردان

و لَا تَكِلْنَا إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَيَمُنَّ عَلَيْنَا، وَتَفْضُلْ عَلَيْنَا بِجَمِيعِ حَوَائِجِنَا لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و ما را به هیچ یک از خلق خود وامگذار که بر سر ما منت گذارد و بر ما تفضل فرما به برآوردن تمام حاجت های دنیا و آخرت ما

وَأَبْدًا بِأَبَائِنَا وَأَبْنَاؤُنَا، وَجَمِيعِ إِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْنَاكَ لَا تَنْفُسِنَا، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و آغاز کن در تمام آنچه ما برای خودمان از توخواستیم برای پدران و فرزندانمان و همه برادران مؤمن مای مهربانترین مهربان ها

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ، وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ، اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خدایا از تو خواهیم به حق نام بزرگت و فرمانروایی دیرینه‌ات که درود فرستی بر محمد و آل محمد

وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ

و این که پیامرزی برای ما گناه بزرگ ما را که براستی نیامرزد بزرگ را مگر شخص بزرگ

اللَّهُمَّ وَهَذَا رَجَبُ الْمُكْرَمِ الَّذِي أَكْرَمْتَنَا بِهِ، أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرْمِ، أَكْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ، فَلَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ

خدایا این ماه رجب است که گرامی است و همان ماهی است که ما را بدان گرامی داشته
نخستین ماه محترمی است که ما را از میان همه امت‌ها بدان گرامی داشتی پس ستایش
خاص توست‌ای صاحب جود و بزرگواری

وَأَسْأَلُكَ بِهِ وَبِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ، أَلَّا جَلَّ الْأَكْرَمِ، الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّكَ

پس از تو خواهیم بدین ماه و به حق نام اعظم و ... و اجل اکرم تو که آن را آفریدی و در
سایه ات مستقر گردید

فَلَا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَى غَيْرِكَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ

و آن نام از تو به دیگری نرسد که درود فرستی بر محمد و خاندان پاک او

وَأَنْ تَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِينَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ، وَالْأَمِلِينَ فِيهِ لشفاعتِكَ

و قرار دهی ما را از کسانی که در این ماه به طاعت تو عمل کنیم و آنان که در این ماه
آرزوی شفاعت تو را دارند

اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا اِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ، وَاجْعَلْ مَقِيلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيلٍ، فِى ظِلِّ ظَلِيلٍ، وَمُلْكِ جَزِيلٍ،
فَاِنَّكَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

خدایا ما را به راه راست راهنمایی فرما و قرار ده جایگاه ما را در نزد خود بهترین جایگاه
در سایه همیشگی رحمت و سلطنت با عظمت، زیرا که تو ما را کافی هستی و نیکو و کیلی
هستی

اَللّٰهُمَّ اَقْلِبْنَا مُفْلِحِينَ مُنْجِحِينَ، غَيْرَ مَغْضُوبٍ عَلَيْنَا وَلَا ضَالِّينَ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

خدایا ما را برگردان به حال رستگاری و کامیابی که نه در زمره غضب شدگان باشیم و نه از
جمله گمراهان به رحمت‌ای مهربانترین مهربانان

اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْئَلُكَ بِعِزِّ اَتَمِّ مَغْفِرَتِكَ، وَبِوَجِبِ رَحْمَتِكَ، اَلْسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ اِثْمٍ، وَالْغَنِيْمَةَ مِنْ كُلِّ
بِرٍّ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ، وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ

خدایا از تو خواهم به حق وسایل حتمی آمرزش و به آن رحمت که بر خویش واجب
کردی که مرا از هر گناهی سالم داری و از هر نیکی بهره‌مند سازی و به بهشتم برسانی و
از آتش دوزخ نجاتم بخشی

اَللّٰهُمَّ دَعَاكَ الدَّاعُونَ وَدَعْوَتَكَ، وَسَأَلَكَ السَّائِلُونَ وَسَأَلْتُكَ، وَطَلَبَ اِلَيْكَ الطَّالِبُونَ وَطَلَبْتُ
اِلَيْكَ

خدایا خوانندگان تو را خواندند و من نیز خواندمت و درخواست کنندگان از تو خواستند و
من نیز از تو خواستم و جویندگان از تو جویدا شدند و من هم تو را جویدا شدم

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الثَّقَةُ وَالرَّجَاءُ، وَاِلَيْكَ مُنْتَهَى الرَّغْبَةِ وَالِدُّعَاءِ

خدایا تویی مورد اعتماد و امید و بسوی توست آخرین مرحله میل و اشتیاق و دعا

اَللّٰهُمَّ فَصِّلْ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّآلِهٖ، وَاجْعَلِ الْيَقِيْنَ فِيْ قَلْبِيْ، وَالنُّوْرَ فِيْ بَصَرِيْ

خدایا درود فرست بر محمد و آلش و بنه یقین را در دلم و روشنی در دیده‌ام

وَالنَّصِيْحَةَ فِيْ صَدْرِيْ، وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلٰی لِسَانِيْ، وَرِزْقًا وَّاسِعًا غَيْرَ مَمْنُونٍ، وَلَا مَحْظُوْرٍ قَارِزُفْنِيْ

و خیرخواهی در سینه‌ام و ذکر خود را در شب و روز بر زبانم و روزی وسیع بی منت و بی مانعی روزیم گردان

وَبَارِكْ لِيْ فِيْمَا رَزَقْتَنِيْ، وَاجْعَلْ غِنَايَ فِيْ نَفْسِيْ، وَرَغْبَتِيْ فِيْمَا عِنْدَكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ؛ و در آنچه نصیب کرده‌ای برکت ده و بی نیازی مرا در نفس خودم قرار ده و اشتیاقم را بدانچه نزد توست به رحمت‌ای مهربانترین مهربانان

❖ سپس به سجده برو و ۱۰۰ مرتبه بگو

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ هَدَانَا لِمَعْرِفَتِهِ، وَخَصَّنَا بِوِلَايَتِهِ، وَوَقَّقَنَا لَطَاعَتِهِ، شُكْرًا شُكْرًا

ستایش خاص خدایی است که ما را به معرفت خویش راهنمایی کرد و به دوستی خویش مخصوص گردانید و به طاعتش موفق داشت خدا را شکر

❖ آنگاه سر از سجده بردار و بگو

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ قَصَدْتُكَ بِحَاجَتِيْ، وَاعْتَمَدْتُ عَلَيْكَ بِمَسْئَلَتِيْ، وَتَوَجَّهْتُ اِلَيْكَ بِاِثْمَتِيْ وَسَادَتِيْ

خدایا من برای حاجتم تو را قصد کردم و در مورد خواسته‌ام بر تو اعتماد کردم و به وسیله پیشوایان و سرورانم بسوی تو رو آوردم

اَللّٰهُمَّ اَنْفَعْنَا بِحُبِّهِمْ، وَاَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ، وَاَرْزُقْنَا مُرَافَقَتَهُمْ

خدایا به دوستی ایشان مارا سودمند کن و در جایگاه آن‌ها واردمان کن و همنشینانی ایشان را روزی ما گردان

وَادْخُلْنَا الْجَنَّةَ فِيْ زُمْرَتِهِمْ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ؛ و در زمره آنان ما را داخل بهشت گردان به رحمت‌ای مهربانترین مهربانان

در این روز گرفتن روزه و **در روایتی امام صادق (ع) درباره اعمال عید مبعث فرمودند**
صلوات فرستان دارای فضیلت بسیار است

زیارت رسول خدا و امیر المؤمنان (ع)، خواندن ۱۲ رکعت نماز از اعمال دیگر عید مبعث است.

در کتاب «اقبال» و در بعضی نسخه‌های «مصابح» آمده است که مستحب است در این روز
این دعا را بخوانند

يَا مَنْ اَمَرَ بِالْعَفْوِ وَالتَّجَاوُزِ، وَضَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَفْوَ وَالتَّجَاوُزَ، يَا مَنْ عَفَا وَتَجَاوَزَ عَنِّي وَتَجَاوَزَ
يَا كَرِيْمُ، اللّٰهُمَّ وَقَدْ اُكْدِيَ الطَّلَبُ، وَاُعْيَتِ الْحِيَلُ وَالْمَذْهَبُ، وَدَرَسَتْ الْاَمَالُ، وَاَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ
ای آن‌که به عفو و گذشت فرمان داده و عفو و گذشت را **إِلَّا مِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ**

بر عهده خویش ضمانت نموده است، ای آن‌که بخشید و در گذشت، مرا عفو کن و از من در گذرای کریم. خدایا! طلب سخت شده و چاره‌جویی و راه‌یابی مرا به زحمت افکنده و آرزوها کهنه گشته و رشته امید جز از تو که یگانه‌ای و شریکی نداری بریده شده است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِدُ سَبِيلَ الْمَطَالِبِ إِلَيْكَ مُشْرَعَةً، وَمَنَاهِلَ الرَّجَاءِ لَدَيْكَ مُتَرَعَةً، وَأَبْوَابَ الدُّعَاءِ لِمَنْ دَعَاكَ مُفْتَحَةً، وَالْأَسْتِعَانَةَ لِمَنْ اسْتَعَانَ بِكَ مُبَاحَةً، وَأَعْلَمُ أَنَّكَ لِدَاعِيكَ بِمَوْضِعِ إِبَاجَةٍ، وَ لِلصَّارِخِ إِلَيْكَ بِمَرْصَدِ إِغَاثَةٍ، وَأَنَّ فِي اللَّهْفِ إِلَى جُودِكَ وَالضَّمَانِ بَعْدَتِكَ عَوْضاً مَنْ مَنَعَ الْبَاخِلِينَ؛ وَمَنْدُوحَةً عَمَّا فِي أَيْدِي الْمُسْتَثْنَيْنِ، وَأَنَّكَ لَا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ إِلَّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمَالُ دُونَكَ.

خدایا! من راه‌های خواهش را به‌سوی تو باز می‌یابم و چشمه‌سارهای امید نزد تو پر آب است و درهای دعا را برای هر که به درگاہت دعا کند گشوده‌ای و یاری‌ات آن را که از تو یاری خواهد فراهم است و می‌دانم که برای آن که تو را خواند در جایگاه اجابتی و برای فریادکننده‌ات در صدد فریادرسی هستی و همانا در طمع ورزیدن به بخششت و اعتماد به وعده‌ات جایگزینی است برای دریغ ورزی بخیلان؛ و گشایشی است از آنچه در دست ثروت‌اندوزان است، تو از بندگانت در پرده نمی‌روی، جز اینکه کردارشان بین تو و ایشان پرده می‌افکند.

وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزَمُ إِرَادَةِ يَخْتَارُكَ بِهَا وَقَدْ نَجَاكَ بَعَزَمُ الْإِرَادَةِ قَلْبِي، وَأَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ، أَوْ صَارِخٌ إِلَيْكَ أَغْثَتَ صَرْخَتَهُ، أَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَجْتَ كَرْبَهُ، أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ، أَوْ مُعَافَى أَتَمَّمْتَ نِعْمَتَكَ عَلَيْهِ، أَوْ فَقِيرٌ أَهْدَيْتَ غِنَاكَ إِلَيْهِ، وَلِتِلْكَ الدَّعْوَةُ عَلَيْكَ حَقٌّ وَعِنْدَكَ مَنْزِلَةٌ إِلَّا صَلَّيْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَضَيْتَ حَوَائِجِي حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و هر آینه دانستم که برترین توشه کوچ‌کننده به‌سویت، اراده نیرومندی است که بدان تو را برمی‌گزیند و با همین اراده نیرومند دلم با تو مناجات کرده و از تو می‌خواهم هر دعایی را که تو را به آن خواند امیدواری که او را به آرزویش رساندی، یا فریادکشی به درگاہت که به دادش رسیدی، یا دل‌سوخته غم‌زده‌ای که اندوهش را زدودی، یا گنه‌کار خطاکاری که او

را آمرزیدی، یا تندرستی که نعمت خویش را بر او تمام کردی، یا بی‌چیزی که توانگری‌ات را به او هدیه دادی و چنین دعایی را بر تو حقی است و نزدت مقامی، به حق این دعا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و حاجات دنیا و آخرت را برآور.

وَهَذَا رَجَبُ الْمُرَجَّبِ الْمُكَرَّمِ الَّذِي أَكْرَمْتَنَا بِهِ أَوَّلَ أَشْهُرِ الْحُرْمِ أَكْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ فَنَسْأَلُكَ بِهِ وَبِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ، الْأَجَلَ الْأَكْرَمِ الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّكَ فَلَا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَى غَيْرِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَتَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِينَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ، وَالْآمِلِينَ فِيهِ بِشَفَاعَتِكَ

این رجب مرجب مکرم است که ما را به آن گرامی داشتی، نخستین ماه‌های حرام است که ما را به خاطر آن از بین ملت‌ها اکرام نمودی، ای دارای جود و کرم، از تو درخواست می‌کنیم به حق ماه رجب و به نام بزرگ‌تر بزرگ‌تر باشکوه و گرامی‌تری که آن را آفریدی پس در سایه‌ات استقرار یافت و جلوه‌اش از تو به دیگری نمی‌رسد، بر محمد و اهل بیت پاکش درود فرستی و ما را در این ماه از عاملین به طاعتت و آرزومندان شفاعتت قرار دهی.

اللَّهُ هُمْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ، وَاجْعَلْ مَقِيلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيلٍ فِي ظِلِّ ظَلِيلٍ، فَإِنَّكَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، وَالسَّلَامُ عَلَى عِبَادِهِ الْمُصْطَفَيْنِ وَصَلَوَاتُهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما و استراحتگاه ما را در سایه‌سار همیشگی‌ات نزد خویش بهترین استراحتگاه قرار ده که تو ما را بسی و چه نیکو کارگشایی هستی و سلام و درود بر همه بندگان برگزیده‌اش

اللَّهُ هُمْ وَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَّلْتَهُ، وَبَكَرَامَتِكَ جَلَّلْتَهُ، وَبِالْمَنْزِلِ الْعَظِيمِ الْأَعْلَى أَنْزَلْتَهُ، صَلِّ عَلَى مَنْ فِيهِ إِلَى عِبَادِكَ أَرْسَلْتَهُ، وَبِالْمَحَلِّ الْكَرِيمِ أَحَلَلْتَهُ

خدایا! به ما در این روز برکت ده، روزی که آن را برتری دادی و به کرامتت بزرگ نمودی و به جایگاه بزرگ و برتر وارد ساختی، بر آن که در این روز به سوی بندگان فرستادی و او را به مقام با کرامتی برآوردی درود فرست

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صَلَاةً دَائِمَةً تَكُونُ لَكَ شُكْرًا، وَلَنَا ذُخْرًا، وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا، وَاخْتِمْ لَنَا بِالسَّعَادَةِ إِلَى مُنْتَهَى أَجَالِنَا، وَقَدْ قَبِلْتَ الْيَسِيرَ مِنْ أَعْمَالِنَا، وَبَلَّغْتَنَا بِرَحْمَتِكَ أَفْضَلَ آمَالِنَا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

خدایا! بر او درود فرست، درودی همیشگی که برای تو سپاس و برای ما ذخیره‌ای باشد و در کارمان آسانی قرار ده و پایان عمرمان را به سعادت و نیکیبختی ختم کن، در حالی که اعمال اندک ما را پذیرفته و با رحمت بی‌کرانت ما را به برترین آرزوهایمان رسانده باشی . که تو بر هر چیز توانایی و درود و سلام خدا بر محمد و خاندانش باد

مؤلف گوید: این دعا را امام موسی بن جعفر (ع) در آن روزی که آن جناب را به جانب بغداد حرکت دادند بر زبان جاری ساخت و آن روز، روز بیست و هفتم رجب بود و این دعا از دعا‌های برگزیده ماه رجب است

عید نیمه شعبان

نیمه شعبان چه روزی است؟

نیمه شعبان (15 شعبان در گاه شماری هجری قمری) یکی از جشن‌های مسلمانان شیعه است که هم زمان با روز تولد امام دوازدهم شیعیان، امام زمان است.

شعبان هشتمین ماه در گاه‌شماری هجری قمری است. ماه‌های رجب، شعبان و رمضان در میان مسلمانان اهمیت زیادی دارند. از پیامبر اسلام چنین نقل شده‌است که شعبان «ماه من» است.

روز تولد امام دوازدهم شیعیان

سال تولد امام دوازدهم شیعیان را سال 255 یا 256 هجری نقل کرده‌اند. علت اختلاف شاید این بوده‌است که در سابق، تاریخ را با حروف ابجد می‌نوشتند و درباره سال تولد حجت بن حسن بین واژه‌های «نور» و «نهر» اختلاف است که این اختلاف ناشی از رسم الخط ناقلین می‌باشد.

دیدگاه شیعیان

در روایات و احادیث امامان شیعه شب نیمه شعبان از جمله پر فضیلت‌ترین شب‌ها برای احیا و شب زنده داری، دعا و عبادت است.

در روایتی از امام اول شیعیان درباره خواندن دعای کمیل در این شب آمده است:

قسم به کسی که جان علی در دست اوست همه امور نیک و بدی که بر بندگان جاری می شود، از شب نیمه شعبان تا پایان سال، در این شب تقسیم می شود.

هیچ بنده ای نیست که این شب را احیاء دارد و در آن دعای خضر بخواند، مگر آن که دعای او اجابت شود.

بنشین ای کمیل هنگامی که این دعا را حفظ کردی خدا را در هر شب جمعه، یا در هر ماه یک شب، یا یک بار در سال یا حداقل یک بار در طول عمرت، با آن بخوان، که خدا تو را یاری و کفایت می کند و تو را روزی می دهد، و از آمرزش او برخوردار می شوی.

ای کمیل به خاطر زمان طولانی که تو با ما همراه بوده ای بر ما لازم است که درخواست تو را به بهترین شکل پاسخ دهیم، آن گاه دعا را چنین انشاء فرمود

همچنین، شیعیان معتقدند خدا در این شب به تعداد موها و پشم های چهارپایان بندگان را از آتش جهنم آزاد می کند و زمان های مرگ را ثبت و روزی های یک سال را تقسیم می کند و همه آنچه را که در طول سال واقع می شود نازل می سازد.

فضیلت های نیمه شعبان

از امام جعفر صادق علیه السلام روایت است که از امام محمدباقر علیه السلام در مورد فضیلت شب نیمه شعبان سوال شد؛ امام فرمود آن شب بعد از لیلۃ القدر افضل شب ها است. در آن شب خداوند به بندگان، فضل خود را عطا می فرماید و ایشان را به مَنْ و کَرَم خویش می آموزد. پس سعی و کوشش کنید در تقرّب جستن به سوی خدای تعالی در شب

نیمه شعبان، که آن شبی است که خدا قسم یاد فرموده به ذات مقدس خود که سائلی را از درگاه خود تا زمانی که مطلب گناهی را درخواست نکند؛ دست خالی برنگرداند.

و آن شبی است که قرار داده حق تعالی آن را از برای ما به مقابل آنکه قرار داده شب قدر را برای پیغمبر ما صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ. پس کوشش کنید در دعا و ثنا بر خدای تعالی و از جمله برکات این شب مبارک آن است که ولادت با سعادت حضرت صاحب عصر امام زمان ارواحنا له الفداء در سحر این شب سال دویست و پنجاه و پنج در سامراء واقع شده و باعث مزید شرافت این شب مبارک شده است.

اعمال شب نیمه شعبان

برای این شب عزیز و مبارک که میلاد سلطان عصر و قلوب است، اعمالی است که این اعمال بر دو قسم است:

- دعاها و زیارات
- نماز

اما قسم اول:

۱. غسل.

۲. احیا این شب به نماز و دعا و استغفار.

زیارت امام حسین علیه السلام که افضل اعمال این شب است و باعث آمرزش گناهان ۳. است و هر که میل دارد ارواح ۱۲۴ هزار پیامبر با او دست آشنایی دهند، در این شب، امام حسین علیه السلام را زیارت کند.

کمترین حدّ زیارت آن حضرت آن است که بر بالای بامی برود و به جانب راست و چپ نظر کند، سپس سر به طرف آسمان برآورد و با این کلمات حضرت را زیارت کند:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَاعَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.»

نقل دیگری در زیارت حضرت سید الشهدا علیه السلام

:استاد بزرگوار حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی دامت برکاته می فرمودند

هر کس به این کلمات در هر زمان و مکان امام اباعبد الله الحسین علیه السلام را مورد خطاب قرار دهد برایش ثواب زیارت کامل امام حسین علیه السلام نوشته شود که همانند زیارت خدا می توان در عرش کبریایی است و آن کلمات این است

سه مرتبه بگویید «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَاعَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَی الْمُسْتَشْهِدِیْنَ بَیْنَ یَدَیْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ
»برکاته.

و البته برای امام حسین علیه السلام در این شب زیارت مخصوص دیگری نقل شده که در باب زیارات امام حسین علیه السلام حاج شیخ عباس قمی در کتاب شریف مفاتیح الجنان بدان اشاره فرموده است

خواندن دعای کمیل ۴.

:خواندن این دعا که به منزله زیارت امام زمان علیه السلام است ۵.

اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ لَیْلَتِنَا (هذه) وَ مَوْلُودِهَا

خدایا به حق این شبی که ما در آنیم و به حق آن کس که در آن به دنیا آمده

وَحُجَّتِكَ وَمَوْعُودِهَا الَّتِي قَرَنْتَ إِلَىٰ فَضْلِهَا فَضْلًا فَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ

و حجت و موعود آن که همراه کردی به فضیلت این شب فضیلت دیگری و بدین سبب تمام شد کلمه تو

صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِكَ وَلَا مُعَقِّبَ لآيَاتِكَ نُورُكَ الْمُتَالِقُ

به راستی و عدالت تغییر دهنده‌ای برای کلمات تو نیست و پس زنده‌ای برای آیات تو نیست آن نور درخشان

وَ ضِيَاؤُكَ الْمُشْرِقُ وَالْعَلَمُ النُّورُ فِي طَخْيَاءِ الدِّيَجُورِ الْغَائِبِ

و آن روشنی فروزانت و آن نشانه نورانی در شب تاریک ظلمانی آن پنهان

الْمَسْتُورُ جَلَّ مَوْلِدُهُ وَ كَرَّمَ مَحْتَدُهُ وَالْمَلَائِكَةُ شَهِدُهُ وَاللَّهُ نَاصِرُهُ

غایب از انظار که ولادتش بزرگ و کریم الاصل بود و فرشتگان گواهان اویند و خدا یاور

وَ مُؤَيِّدُهُ إِذَا آنَ مِيعَادُهُ وَالْمَلَائِكَةُ أَمَدُ أَدُهُ سَيْفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو

و کمک کار او است در آن هنگام که وعده‌اش برسد و فرشتگان مددکارش باشند آن شمشیر برنده خدا که کند نشود

وَ نُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَ ذُو الْحِلْمِ الَّذِي لَا يَصْبُو مَدَارُ الدَّهْرِ

و نور او که خاموش نگردد و بردباری که کار بی رویه انجام ندهد چرخ روزگار به خاطر او گردش کند

وَ نَوَامِيسُ الْعَصْرِ وَ وِلَاةُ الْأَمْرِ وَالْمَنْزَلُ عَلَيْهِمْ مَا يَنْتَزِلُ فِي لَيْلَةٍ

و او و پدران معصومش نوامیس هر عصر و والیان امر خدایند در شب قدر آنچه نازل شود
بر ایشان نازل گردد

الْقَدْرُ وَ أَصْحَابُ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ تَرَا جَمَهُ وَحْيِهِ وَ وُلَاةُ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ

و آنهایند صاحبان حشر و نشر و مفسران وحی خدا و سرپرستان امر و نهی او

اَللّٰهُمَّ فَصِّلْ عَلٰی خَاتِمِهِمْ وَ قَاتِلْهُمْ الْمَسْتُورِ عَنْ عَوَالِمِهِمْ

خدایا پس درود فرست بر خاتم ایشان و قاتلشان که در پس پرده است از عوالم آنها

اَللّٰهُمَّ وَ اَدْرِكَ بِنَا اَيَّامَهُ وَ ظُهُورَهُ وَ قِيَامَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ اَنْصَارِهِ وَ اقْرِنْ ثَارَنَا

خدایا ما را به روزگار او و زمان ظهور و قیامش برسان و از جمله یارانش قرارمان ده و
خونخواهی ما را

بِثَارِهِ وَ اكْتُبْنَا فِيْ اَعْوَانِهِ وَ خُلَصَّائِهِ وَ اَحْيِنَا فِيْ دَوْلَتِهِ نَاعِمِينَ

به خونخواهی او مقرون گردان و نام ما را در زمره یاران و مخصوصانش ثبت فرما و ما را
در دولتش شادکام

وَ بِصُحْبَتِهِ غَانِمِينَ وَ بِحَقِّهِ قَاتِلِينَ وَ مِنْ السُّوْءِ سَالِمِينَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و متنعم و به همنشینیش بهره‌مند و به گرفتن حقش پابرجا بدار و از بدی‌ها بر کنارمان کن
ای مهربان‌ترین مهربانان

وَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَوَاتُهُ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

و ستایش خاص خدا پروردگار جهانیان است و درودهای او بر آقای ما محمد

خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الصَّادِقِينَ وَ عِترَتِهِ

خاتم پیمبران و مرسلین و بر خاندان راستگو و عترت حقگویش باد

النَّاطِقِينَ وَالْعَنُ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ وَاحْكُمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

خاتم پیمبران و مرسلین و بر خاندان راستگو و عترت حقگویش باد

النَّاطِقِينَ وَالْعَنُ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ وَاحْكُمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

و از رحمت خود دور ساز تمام ستمکاران را و میان ما و ایشان داوری کن ای محکم‌ترین
حکم‌کنندگان

دعایی که امام صادق علیه السلام فرموده‌اند ۶۰

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ الْخَالِقُ

خدایا تویی زنده پاینده والای بزرگ آفریننده

الرَّازِقُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْبَدِيءُ

و روزی دهنده زنده کننده و میراننده آغاز کننده

اَلْبَدِيعُ لَكَ الْجَلَالُ وَ لَكَ الْفَضْلُ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمَنُّ وَ لَكَ الْجُودُ

و پدید آورنده، برای تو است بزرگی و از آن تو است فضیلت و ستایش و از آن تو است
نعمت و جود

وَ لَكَ الْكَرَمُ وَ لَكَ الْاَمْرُ وَ لَكَ الْمَجْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ وَ حَدَكَ لَاشْرِيكَ لَكَ

و خاص تو است بزرگواری و از تو است فرمان و شوکت و خاص تو است سپاسگزاری که
یگانه‌ای و شریکی برائت نیست

يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ

ای یگانه‌ای یکتا ای بی نیاز ای که فرزندی ندارد و فرزند کسی نباشد و نیست برایش

كُفُوا أَحَدٌ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاكْفِنِي

همتایی هیچ کس. درود فرست بر محمد و آل محمد و بیامرزم را و به من رحم کن و
کفایت کن

مَا أَهَمَّنِي وَأَقْضِ دَيْنِي وَوَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ

از من آنچه فکر مرا به خود مشغول کرده و قرضم را ادا کن و در روزیم گشایش ده زیرا
که تو در این شب

كُلَّ أَمْرٍ حَكِيمٍ تَفَرِّقُ وَمَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَرْزُقُ فَأَرْزُقْنِي وَأَنْتَ

هر کار محکمی را از هم جدا کنی و هر یک از مخلوقات خود را بخواهی روزی دهی پس
روزیم ده که تو

خَيْرُ الرَّازِقِينَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَأَنْتَ خَيْرُ الْقَائِلِينَ النَّاطِقِينَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ

بهترین روزی دهندگانی زیرا تو خود گفتی و تو بهترین گویندگان و ناطقان هستی که
"فرمودی "از خدا بخواهید از فضل او

مِنْ فَضْلِهِ فَمَنْ فَضْلِكَ أَسْأَلُ وَإِيَّاكَ قَصَدْتُ وَإِبْنِ نَبِيِّكَ اعْتَمَدْتُ وَلَكَ

پس من از فضل تو می‌خواهم و تو را قصد کردم و به فرزند پیمبرت اعتماد کردم و به تو

رَجَوْتُ فَارْحَمْنِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

امیدوارم پس به من رحم کن ای مهربان‌ترین مهربانان

دعایی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند ۷.

اَللّٰهُمَّ اَقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا يَحُولُ بَيْنَنَا

خدایا بهره ما کن از ترس خود بدان اندازه که حائل شود میان ما

وَبَيْنَ مَعْصِيَتِكَ وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ رِضْوَانَكَ وَمِنْ اَلْيَقِينِ مَا

و نافرمانیت و از اطاعت خویش بدان مقدار که ما را به خشنودی و رضوان تو برساند و از یقین بدان

يَهْوُنُ عَلَيْنَا بِهِ مُصِيبَاتُ الدُّنْيَا اَللّٰهُمَّ اَمْتَعِنَا بِاَسْمَاعِنَا وَ اَبْصَارِنَا

حد که به وسیله آن ناگواری‌های دنیا بر ما آسان گردد خدایا ما را به گوش‌هایمان و دیده‌هایمان

و قُوَّتِنَا مَا اَحْيَيْتَنَا وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَاجْعَلْ ثَارَنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا

و نیرویمان تا زنده‌ایم بهره‌مند ساز و آن را وارث ما گردان و خون ما را به گردن کسی انداز که بر ما ستم کرده

وَاَنْصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَلَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا وَلَا تَجْعَلْ

و یاری ده ما را بر کسی که با ما دشمنی کند و مصیبت ما را در دینمان قرار مده و دنیا

الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمًّا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا

را بزرگترین اندوه ما قرار مده و نیز آخرین حد دانش ما قرارش مده و مسلط مکن بر ما
کسی را که بر ما رحم نکند

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان

و این دعای جامع کاملی است و خواندن آن در اوقات دیگر نیز غنیمت است و از عوالی
اللائالی نقل شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله همیشه این دعا را می خواندند

خواندن این دعا ۸.

إِلَهِی تَعَرَّضْ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ، وَقَصِّدَكَ الْقَاصِدُونَ، وَأَمِّلْ فَضْلَكَ وَمَعْرُوفَكَ
الطَّالِبُونَ، وَلَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ نَفَحَاتُ وَجَوَائِزُ وَعَطَايَا وَمَوَاهِبُ تَمُنُّ بِهَا عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ
عِبَادِكَ، وَتَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ الْعَنَايَةَ مِنْكَ، وَهَا أَنَا ذَا عُبَيْدِكَ الْفَقِيرُ إِلَيْكَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ
وَمَعْرُوفَكَ، فَإِنْ كُنْتَ يَا مَوْلَايَ تَفَضَّلْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَعَدْتَ عَلَيْهِ
بِعَائِدَةٍ مِنْ عَطْفِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ، وَجُدْ
عَلَى بَطُولِكَ وَمَعْرُوفِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ
وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا إِنَّ اللَّهَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَ فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

الهی، در این شب روی آوردند به سوی تو روی آورندگان و قصد تو نمودند قصدکنندگان و
فضل و احسانت را آرزو کردند جویندگان، از جانب تو در این شب نسیم های رحمت و

هدایا و عطاها و مواهبی است که به هر کس از بندگان خواهی تفضل می کنی و از هر کس که پیشینه عنایت شامل حال او نگشته باز می داری، هم اینک من این بنده کوچک تو، نیازمند به تو، احسان و نیکیات را آرزومندم، چنانچه ای مولای من در جایگاهی که در این شب بر یکی از بندگان احسان نمودی و بر او جایزه ای عطا کردی، پس بر محمد و خاندان محمد که پاکان و پاکیزگان و نیکوکاران و برترینند درود فرست و از نعمت و نیکیات بر من ببخش ای پروردگار جهانیان و درود خدا و سلام بسیار بر محمد خاتم پیامبران و خاندان پاکش باد، به درستی که خدا ستوده و بزرگوار است. خدایا! تو را می خوانم آن چنان که فرمان دادی، پس دعایم را به اجابت برسان همان طور که وعده فرمودی که تو هرگز از وعده خویش تخلف نمی کنی.

و این دعایی است که در سحرها در پی نماز شفع خوانده می شود.

خواندن صلوات که هر روز بعد از زوال (بعد از نماز ظهر) می خوانند ۹.

...اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَةَ النَّبُوَّةِ، وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ

.هر یک از «سبحان الله و الحمد لله و الله اکبر و لا اله الا الله» را ۱۰۰ مرتبه بگوید ۱۰.

شیخ در مصباح از ابویحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه شعبان روایت کرده که از مولای خودم حضرت صادق علیه السلام پرسیدم که بهترین دعاها در این شب چیست؟ فرمود: پس از آن که بجا آوردی نماز عشا را، دو رکعت نماز اقامه کن که در رکعت اول حمد و سوره قل یا ایها الکافرون خوانده شود و در رکعت دوم حمد و سوره توحید خوانده شود. پس از سلام، تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها گفته شود. پس از آن این دعا خوانده شود:

يَا مَنْ إِلَيْهِ مَلْجَأُ الْعِبَادِ فِي الْمُهَمَّاتِ وَإِلَيْهِ يَفْزَعُ الْخَلْقُ فِي الْمُلَمَّاتِ

ای که به سوی او است پناه بندگان در کارهای اندوه خیز و به سوی او پناه برند خلائق در پیش آمدهای ناگوار

يَا عَالِمَ الْجَهْرِ وَالْخَفِيَّاتِ يَا مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ خَوَاطِرُ الْأَوْهَامِ

ای دانای آشکار و نهان و ای که بر او پنهان نماند اندیشه‌هایی که در دل‌ها افتد

وَتَصَرَّفُ الْخَطَرَاتِ يَا رَبَّ الْخَلَائِقِ وَالْبَرِيَّاتِ يَا مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ

و تصرف کردن آن خطرات ای پروردگار خلائق و آفریدگان ای که ملکوت

الْأَرْضَيْنِ وَالسَّمَوَاتِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَمْتُ إِلَيْكَ بَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

زمین‌ها و آسمان‌ها به دست او است تویی خدایی که معبودی جز تو نیست به سویت توسل
"جویم به کلمه "لا اله الا انت

فَيَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ نَظَرْتَ إِلَيْهِ

پس ای خدایی که معبودی جز تو نیست بگردان مرا در این شب از کسانی که به سویش
نگریسته و مورد

فَرَحِمَتِهِ وَ سَمِعْتَ دُعَاءَهُ فَأَجَبْتَهُ وَ عَلِمْتَ اسْتِقَالَتَهُ فَأَقْلَتَهُ

رحم خویش قرارش داده و دعایش شنیده و اجابت کرده و پشیمانیش را دانسته پس او را
پذیرفته‌ای

وَتَجَاوَزْتَ عَنْ سَالِفِ خَطِيئَتِهِ وَ عَظِيمِ جَرِيرَتِهِ فَقَدْ اسْتَجَرْتُ بِكَ

و از خطاهای گذشته‌اش و گناه بزرگش در گذشته‌ای پس من از گناهانم به تو پناهنده
شده

مِنْ ذُنُوبِي وَ لَجَأْتُ إِلَيْكَ فِي سِتْرِ عِيُوبِي اللَّهُمَّ فَجِدْ عَلَيَّ بِكَرَمِكَ

و به تو ملتجی گشته‌ام در این که عیوبم را بپوشانی خدایا پس جود کن بر من به کرم خود

وَ فَضْلِكَ وَ احْطُطْ خَطَايَايَ بِحِلْمِكَ وَ عَفْوِكَ وَ تَغَمَّدْنِي فِي هَذِهِ

و فضلت و بریز خطاهای مرا به بردباری و گذشت خویش و فراگیر مرا در این

الَّيْلَةِ بِسَابِغِ كَرَامَتِكَ وَ اجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ أَوْلِيَّائِكَ الَّذِينَ اجْتَبَيْتَهُمْ

شب به فراوان کرمت و بگردان مرا در این شب از آن دوستانت که آنان را برای طاعت
خویش برگزیده

لِطَاعَتِكَ وَ اخْتَرْتَهُمْ لِعِبَادَتِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ خَالِصَتَكَ وَ صِفْوَتَكَ

و برای پرستشت انتخاب فرمودی و ایشان را جز خاصان درگاه و برگزیدگان قرار دادی

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ سَعَدَ جَدُّهُ وَ تَوَقَّرَ مِنَ الْخَيْرَاتِ حَظُّهُ وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ

خدایا بدار مرا از آن کسانی که کوشش به جایی رسیده و از نیکی‌ها بهره فراوان نصیبش
گشته و مرا از کسانی قرار ده

سَلِمَ فَنَعِمَ وَ فَازَ فَعَنِمَ وَ اكْفِنِي شَرَّ مَا اسَلَفْتُ وَ اعْصِمْنِي مِنَ الْاَزْدِيَادِ

که تندرست شده و متنعم و رستگار و بهره‌مند گشته و کفایت کن مرا از شر آنچه کرده‌ام
و نگاهم دار از افزودن

فِي مَعْصِيَتِكَ وَحُبِّ إِلَيَّ طَاعَتِكَ وَ مَا يُقَرِّبُنِي مِنْكَ وَ يَزِلُّنِي عَنْكَ

در نافرمانیت و دوست گردان نزد من فرمانبرداریت را و آنچه مرا به تو نزدیک و مقرب در گاهت گرداند

سَيِّدِي إِلَيْكَ يَلْجَأُ الْهَارِبُ وَ مِنْكَ يَلْتَمِسُ الطَّالِبُ وَ عَلَى كَرَمِكَ

آقای من به سوی تو پناه آرد شخص گریز پای و از تو عاجزانه طلب کند جوینده و بر کرم تو

يُعَوِّلُ الْمُسْتَثْقِلُ التَّائِبُ آدَبَتَ عِبَادِكَ بِالتَّكْرُمِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ

تکیه کند شخص عذرخواه و توبه کننده ادب کردی بندگانت را به کرم ورزی به آنها و تو کریم ترین کریمانی

وَ أَمَرْتُ بِالْعَفْوِ عِبَادَكَ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ فَلَا تَحْرِمْنِي

و تو خود به بندگانت دستور گذشت دادی و خود آمرزنده و مهربانی خدایا پس مرا از آنچه از

مَا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ وَلَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ سَابِغِ نِعَمِكَ وَلَا تُخَيِّبْنِي مِنْ

کرمت امید دارم محرومم مکن و از نعمت های ریزانت مایوسم مدار و از بهره های فراوانت که در

جَزِيلٍ قَسَمِكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ لِأَهْلِ طَاعَتِكَ وَاجْعَلْنِي فِي جَنَّةٍ مِنْ

این شب برای فرمانبردارانت مقرر داشته‌ای بی بهره‌ام مساز و مرا در پناهگاه محکمی از آزار مخلوقات

شِرَارِ بَرِيَّتِكَ رَبِّ اِنْ لَمْ اَكُنْ مِنْ اَهْلِ ذَلِكَ فَانْتَ اَهْلُ الْكَرَمِ وَالْعَفْوِ

شروع قرار ده پروردگارا اگر من چنین شایستگی ندارم ولی تو شایسته کرم و گذشت و

وَالْمَغْفِرَةِ وَ جُدْ عَلَيَّ بِمَا اَنْتَ اَهْلُهُ لَا بِمَا اسْتَحِقُّهُ فَقَدْ حَسُنَ ظَنِّي

آمرزشی و فرو ریز بر من بدانچه تو شایسته آنی نه بدانچه من سزاوار آنم زیرا به راستی گمان من نیک است

بِكَ وَ تَحَقَّقْ رَجَائِي لَكَ وَ عَلِقَتْ نَفْسِي بِكَرَمِكَ فَانْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ اَكْرَمُ الْاَكْرَمِينَ

و امیدم درباره تو محکم شده و جانم به سر رشته کرم تو آویخته است پس تویی مهربان‌ترین مهربانان و کریم‌ترین کریمان

اَللّٰهُمَّ وَاخْصُصْنِيْ مِنْ كَرَمِكَ بِجَزِيلٍ

خدایا مرا مخصوص بدار از کرم خویش به بهره‌های فراوان

قَسَمِكَ وَاَعُوْذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوْبَتِكَ وَاَغْفِرْ لِيَ الذَّنْبَ الَّذِيْ يَحْبِسُ عَلَيَّ الْخُلُقَ

و تقسیم‌های شایانت و از کیفر تو به عفو پناه می‌برم و پیامرز برایم آن گناهی را که عادت بد (مانند دروغ) را بر من حبس کند

وَ يُضَيِّقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ حَتَّى اَقُوْمَ بِصَالِحٍ رِضَاكَ وَ اَنْعَمَ

و روزی را بر من تنگ سازد تا من به خشنودی شایسته تو اقدام کنم و به عطای فراوانت

بِجَزِيلٍ عَطَائِكَ وَأَسْعَدَ بِسَابِغِ نِعْمَائِكَ فَقَدْ لَذْتُ بِحَرَمِكَ

متنعم گردم و به نعمت‌های بسیار خوشبخت شوم زیرا من به آستان تو پناه آوردم

و تَعَرَّضْتُ لِحَرَمِكَ وَاسْتَعَذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَبِحِلْمِكَ مِنْ

و به کرم تو آویختم و به گذشت تو پناه جستم از ترس کيفرت و به بردباريت پناه جستم
از

غَضَبِكَ فَجُدْ بِمَا سَأَلْتُكَ وَأَنِلْ مَا التَّمَسْتُ مِنْكَ أَسْأَلُكَ بِكَ لَا بِشَيْءٍ

خشم‌ت پس به من عطا کن آنچه را از تو خواستم و به من برسان آنچه را از تو خواهش
کردم تو را به خودت سوگند دهم چون چیزی

هُوَ أَعْظَمُ مِنْكَ

از تو بزرگ‌تر نیست.

پس به سجده می‌روی و ۲۰ مرتبه یا رَبِّ، ۷ مرتبه یا اللَّهُ، ۷ مرتبه لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ،
۱۰ مرتبه مَا شَاءَ اللَّهُ، ۱۰ مرتبه لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، و ۱۰ مرتبه صلوات می‌فرستی بر پیغمبر و
آل او علیهم السلام و حاجت خود را از خدا بخواه. سوگند به خدا که اگر به سبب این عمل
به عدد قطرات باران حاجت بخواهی هر آینه برساند به تو خداوند عزوجل آن حاجت‌ها را
به کَرَمِ عَمِيمٍ و فَضْلِ جَسِيمٍ خود

نماز شب و روز نیمه شعبان

پس از نماز عشاء، دو رکعت نماز بخواند در رکعت اول حمد و سوره قل یا ایها ۱۰ الکافرون و در رکعت دوم سوره مبارکه حمد و سوره قل هو الله احد و نماز را تمام کند، بعد از سلام، سبحان الله ۳۳ مرتبه، و الحمد لله ۳۳ مرتبه و الله اکبر ۳۴ مرتبه

...» سپس این دعا را بخواند: «یا من الله ماجأ العباد

خواندن نماز جناب جعفر طیار که کیفیت آن چنین است: چهار رکعت است، همانند ۲. نماز صبح در نماز اول بعد از سوره مبارکه حمد، سوره اذا زلزلت الارض زلزالها و در رکعت دوم بعد از حمد سوره والعیات. و در نماز دوم رکعت اول بعد از سوره حمد اذا جاء نصر الله والفتح و در رکعت دوم بعد از حمد، سوره قد هو الله احد. در این چهار رکعت در حالت قیام بعد از تمام شدن حمد و سوره، ذکر سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا و الله اکبر را ۱۵ مرتبه می گوید و در رکوع ۱۰ مرتبه و پس از رکوع در حالت ایستاده ۱۰ مرتبه و در سجده اول ۱۰ مرتبه و بعد از اینکه سر برداشت و نشست ۱۰ مرتبه و در سجده دوم، ۱۰ مرتبه و پس از آنکه از سجده دوم سر برداشت باز ۱۰ مرتبه که مجموع این تسبیحات ۳۰۰ مرتبه می شود

خواندن ۴ رکعت نماز: در هر رکعت حمد یک مرتبه و پس از حمد قل هو الله احد ۳. ۱۰۰: مرتبه می خواند و بعد از اینکه نماز تمام شد این دعا را بخوانید

اللَّهُمَّ إِنِّي إِلَيْكَ فَقِيرٌ، وَمِنْ عَذَابِكَ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا تُبَدِّلْ اسْمِي، وَلَا تُغَيِّرْ جِسْمِي، وَلَا تُجْهِدْ بِلَايِي، وَلَا تُشْمِتْ بِي أَعْدَائِي، أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عِقَابِكَ، وَأَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ، وَأَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ وَفَوْقَ مَا يَقُولُ الْقَائِلُونَ

خدایا! نیازمند به تو و از عذابت بیمناکم و به تو پناهنده‌ام، خدایا! نامم را از گروه بندگان به گروهی دیگر تبدیل مکن، جسمم را تغییر مده، آزمونم را سخت مکن، دشمن شادم مساز، پناه می‌آورم به عفو از مجازات و به رحمت از عذابت و به خشنودیات از خشم و به تو از تو، ثنایت بس بزرگ است، تو چنانی که خود بر خویش ثنا کردی و برتر از آنچه گویندگان گویند.

خواندن صد رکعت نماز (۵۰ تا دو رکعتی) در هر رکعت یک مرتبه حمد و ۱۰ مرتبه ۴. سوره توحید.

شش رکعت نماز در هر رکعت بعد از سوره حمد، سوره یس. تبارک الملک و سوره ۵. توحید

برگزاری مراسم جشن نیمه شعبان

درب‌رگزاری مراسم نیمه شعبان فقط مختص به ایران نیست. از دیگر کشورهای که چنین مراسمی آن هم به شکل وسیع برپا می‌کنند، می‌توان به کشورهای عراق، لبنان، مصر، بحرین، یمن و آذربایجان اشاره کرد.

همچنین کشورهایمانند هند، پاکستان، امارات متحده عربی، تونس و مراکش که در آن‌ها شیعیان در اقلیتند نیز مراسم وسیعی به همین مناسبت برگزار می‌شود.

حقیقت امر این است که آن چه که بیش از همه برگزاری مراسم نیمه شعبان را آسان تر می‌کند، اعتقاد برخی از فرقه های مهم اهل تسنن به حجت بن حسن و ظهور اوست.

ایران

مراسم نیمه شعبان در ایران نسبت به کشورهای دیگر پر رونق تر است. تدارکات ویژه‌ای که دولت و مردم برای این روز می‌بینند، بسیار وسیع است.

چراغانی‌های وسیع، برگزاری جشن، مولودی خوانی‌های عمومی و پخش شربت و شیرینی که بسیاری از آن‌ها از سوی مردم و هیات‌های مردمی انجام می‌شود، برای یادبود این روز برگزار می‌شود. این روز در ایران، روز جهانی مستضعفان نامیده می‌شود.

عراق

از آنجا که بر اساس احادیث شیعیان، زیارت حسین بن علی اهمیت زیادی دارد از این رو جشن نیمه شعبان را در این شهر و در کنار حرم حسین بن علی برگزار می‌کنند. بسیاری از این زائران پیاده به کربلا می‌روند. قربانی کردن، چراغانی، غذا دادن به فقرا، عیدی دادن و دیدوبازدید هم در این روز انجام می‌شود.

مصر

در مصر علاوه بر شیعیان، سنی‌ها نیز این روز را جشن می‌گیرند. مولودی خوانی مهمترین برنامه جشن نیمه شعبان در مصر است.

بحرین

این روز در تقویم رسمی کشور تعطیل نیست، اما بحرین در این روز به صورت نیمه تعطیل است. عیدی دادن، دعا و مولودی خوانی در مسجدها و خوردن شام ویژه این شب از کارهایی است که بحرینی‌ها انجام می‌دهند.

یمن

در یمن مردم در خیابان به جشن گرفتن این روز می‌پردازند و رقص خنجر انجام می‌دهند.

هند

مسلمانان هند بر این باورند که خدا آینده تمام مردان را با احتساب تمام اعمال گذشته آنها در شب برات (نیمه ٔ شعبان) رقم می‌زند. در واقع شب برات به معنی شب بخشش یا روز کفاره است.

شیعیان آن را به عنوان شبی که دوازدهمین و آخرین امامشان، امام ابو محمد قاسم (حضرت مهدی) متولد شده است، جشن می‌گیرند. مردم دعا و نماز می‌خوانند و تمام شب قرآن مقدس را تلاوت می‌کنند به این امید که خداوند اعمال آنها را ببخشد.

مسلمان در اوایل صبح به گورستان‌ها سر می‌زنند و گل می‌برند و فاتحه می‌خوانند برای آرامش نزدیکان در گذشته‌شان.

این جشنواره در روز سیزده و یا چهاردهم ماه شعبان در تقویم اسلامی و یا پانزده روز قبل از شروع ماه مبارک رمضان برگزار می‌شود. روزی که به عنوان لیالی برات شناخته می‌شود، به معنی شب آزادی است.

در این شب، پیامبر به هر خانه سر می‌زند و مشکلات و درد و رنج بشریت را آسان می‌کند. با توجه به افسانه‌ای در ارتباط با شب برات یک درخت در بهشت است که نام همه مردم در برگ‌ها نوشته شده و اگر در این شب یک برگ با نام یک شخص می‌افتد، به شدت اعتقاد بر این است که آن شخص در سال جاری خواهد مرد.

همچنین گفته شده که این شب گرامی داشته می‌شود چون پیامبر به شهر مقدس مکه وارد شدند. جشن همهٔ مساجد با رشته‌ای از لامپ‌ها و کاغذهای رنگی، روشن می‌شود.

مساجد پر از جمعیت می‌شود که نماز و دعا می‌خوانند. کراکرها، مثل ستاره‌ها افزایش زیبایی آسمان تاریک می‌شوند. هزاران شمع و رشته لامپ الکتریکی خانه‌ها و خیابان‌ها را روشن می‌کنند و در نتیجه یک محیط شاد ایجاد می‌شود.

قرآن کریم خوانده شود و آهنگ‌های معنوی در تمام طول شب برات خوانده می‌شود. مردم پول دار سخاوتمندانه پول، لباس و چیزهای به نام در گذشته گانشان و به نیت آرامش روح آنها، به نیازمندان اهدا کنند.

به طور کلی اعتقاد بر این است که اگر شخص قاطع تمام شب را دعا بخواند و طلب آمرزش کند، بخشیده خواهد شد. برخی از مسلمان روزه می‌گیرند و نمازهای مستحبی می‌خوانند این شب به تعداد موها و پشم‌های چهارپایان بندگانش را از آتش جهنم آزاد می‌کند و زمان‌های مرگ را ثبت و روزی‌های یک سال را تقسیم می‌کند و همه آنچه را که در طول سال واقع می‌شود نازل می‌سازد.

روز جمعه

جمعه هم از اعیاد اسلامی است.

خداوند مهربان این روز را عید قرار داده است.

مسلمانان، در روز جمعه مراسم نماز جمعه و رسوم خاص آن را برگزار می‌کنند. «شیعیان» این روز را منسوب به امام زمان (=منجی موعود) می‌دانند و برای ظهورش دعاهایی همچون دعای «ندبه» می‌خوانند و اعتقاد دارند که در این روز ظهور می‌کند.

جمعه نام یکی از روزهای هفته است که در دوران پیش از اسلام آن را عروبه می‌نامیدند و می‌گویند نخستین کسی که آن را جمعه نامید، کعب بن لوی بن غالب، یکی از اجداد پیغمبر اسلام، بود. در اسلام در میان ایام هفته، شب و روز جمعه فضیلت و برتری ویژه‌ای دارد.

در شب و روز جمعه ادعیه و... و اعمال خاصی همچون تلاوت دعای کمیل، غسل روز جمعه و نماز جمعه وارد شده و ثواب فراوانی برای آن وعده داده شده؛ و نیز احیاء و شب زنده داری برای دعا و مناجات در شب جمعه توصیه شده است. دعا در شب و روز جمعه، عذاب را برطرف می‌کند و مستجاب می‌شود.

جمعه در روایات

پیامبر اسلام: روز جمعه سرور روزهاست، و بر روزهای عید قربان و عید فطر نیز برتری دارد. در ساعاتی از روز جمعه، بنده هر چیزی از خدا بخواهد، خداوند به وی عطا می‌کند. تمامی ملائکه مقرب، آسمان، زمین، کوه و دشت و دریا و باد در این روز بیمناک‌اند که قیامت برپا گردد.

پیامبر اسلام: بهترین روزی که خورشید بر آن می‌تابد روز جمعه است.

امام صادق: در شب جمعه از گناهان اجتناب بورزید که گناه و عقاب در آن دو برابر است، چنانچه ثواب کار نیک نیز در آن دو چندان است؛ و نیز: «صدقه دادن در روز جمعه دو چندان محسوب می‌گردد».

محمد باقر: در هر شب جمعه، از اول شب تا آخر آن، فرشته‌ای از سوی خداوند از عرش الهی ندا می‌کند: «آیا مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح، برای آخرت و دنیای خود، توبه، روزی، شفای بیماری، و نجات از زندان مرا بخواند تا من دعای او را مستجاب، توبه‌اش را قبول، روزی‌اش را زیاد، بیماری و غم‌اش را برطرف، و ستم ستمگر را از او دفع کنم؟^۱

مفاتیح الجنان، المعارف و المعارف ج 2 ص 613، دائرةالمعارف تشیع، ج 17

{اعمال شب جمعه و روز جمعه}***

: اعمال شب جمعه **

اوّل {زیاد صلوات فرستادن و تسبیحات اربعه گفتن و استغفار نمودن }؛ *

بسم الله الرحمن الرحيم

{اعمال شب جمعه و روز جمعه}***

: اعمال شب جمعه **

اوّل {زیاد صلوات فرستادن و تسبیحات اربعه گفتن و استغفار نمودن }؛ *

بسیار گفتن: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و بسیار صلوات فرستادن؛ -1

همانا روایت شده که جمعه شبش نورانی است و روزش بسیار روشن پس بسیار بگویید:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و بسیار صلوات بفرستید بر محمد و آل محمد

علیهم السّلام و در روایت دیگر اقلّ صلوات در این شب صد مرتبه است و آن چه زیاده

کنی بهتر است.

و از حضرت صادق علیه السّلام مروی است که: صلوات بر محمد و آل محمد در شب (

و (جمعه برابر است با هزار حسنه و محو می کند هزار سیئه را و بالا می برد هزار درجه

مستحب است که بسیار صلوات بفرستند بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم، بعد از

نماز عصر روز پنجشنبه تا آخر روز جمعه

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام منقول است که: چون عصر روز پنجشنبه (

می شود ملائکه از آسمان به زیر می آیند با قلم های طلا و صحیفه های نقره و نمی نویسند

در پسین پنجشنبه و شب جمعه و روز جمعه تا آفتاب غروب کند به غیر از صلوات بر

(محمد و آل محمد).

و شیخ طوسی فرموده که مستحب است در روز پنجشنبه صلوات فرستادن بر پیغمبر -2

:صلی الله علیه و آله هزار مرتبه و مستحب است آن که بگوید در آن

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ أَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنْ «

» الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ

و گفتن این صلوات «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ أَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ

الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ» صد مرتبه از بعد عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه

فضیلت بسیار دارد.

و نیز شیخ فرموده مستحب است که در آخر روز پنجشنبه استغفار کنند به این نحو؛ -3

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ خَاضِعٍ مَسْكِينٍ مُسْتَكَينٍ»

لَا يَسْتَطِيعُ لِنَفْسِهِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَلَا نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا حَيَاةً وَلَا مَوْتًا وَلَا نُشُورًا وَ صَلَّى اللَّهُ

«عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عِتْرَتِهِ الطَّيِّبِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا

دوم {خواندن سوره هايي از قرآن} ؛ *

خواندن سوره هاي جمعه و اعلى پس از سوره ي حمد در نماز مغرب و عشاء شب 1-

جمعه و خواندن سوره هاي جمعه و منافقين در نماز ظهر و عصر روز جمعه ؛ شيخ صدوق

رحمه الله روايت کرده از حضرت صادق عليه السلام که فرمود از چيزهائي که واجب و لازم

است بر هر مؤمني که شيعه ما باشد، آن که در شب جمعه، نماز را به سوره ي جمعه و

«سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى» بخواند و در نماز ظهر آن سوره ي جمعه و منافقين را بخواند. پس

هرگاه اين کار را کرد گويا عمل نموده به عمل رسول الله صلى الله عليه و آله و ثواب و

جزاء او بر خدا، بهشت خواهد بود

: خواندن سوره هایی از قرآن و ثواب آن -2

در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هر یک فواید و ثواب بسیار روایت شده

: است

بنی اسرائیل (اسراء)، کهف، سه طسین (شعرا، نمل و قصص)، الم سجده (سجده)، یس، ص،

أحقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان (دخان)، طور، اقترَبَت (انبیاء و قمر) و جمعه

و اگر فرصت ندارد اختیار کند «سوره واقعه و سوره های قبل آن را»؛ زیرا که از حضرت

: صادق علیه السلام روایت شده که

را بخواند، نمیرد تا به خدمت حضرت قائم «سوره بنی اسرائیل» هر که در هر شب جمعه،

علیه السلام برسد و از اصحاب آن حضرت باشد

را در هر شب جمعه بخواند، نمیرد مگر شهید و حقّ «سوره کهف» و فرمود که هر که

تعالی او را در روز قیامت با شهداء محشور گرداند و با ایشان بدارد

را در شب جمعه بخواند، از دوستان خدا باشد و در امان و حمایت «سه طسین» هر که هر

حقّ تعالی باشد و فقر و تنگدستی در دنیا به او نرسد و در آخرت خدا از بهشت آن قدر به

او عطا کند که او راضی گردد و زیاده از رضا به او کرامت فرماید و صد زن از حوریان

بهشت به او تزویج نماید

را در هر شب جمعه بخواند، حقّ تعالی در قیامت نامه ی او را به «سوره الم سجده» هر که

دست راست او دهد و او را بر اعمال او حساب نکند و از رفقاء محمّد و آل او علیهم السّلام

باشد.

را در شب «سوره ص» و به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام منقول است که هر که

جمعه بخواند، از خیر دنیا و عقبی آن قدر به او عطا کنند که نداده باشند مگر به پیغمبر

مرسلی یا ملک مقربّی و او را داخل بهشت گردانند با هر که خواهد از اهل خانه ی او حتّی

خادمی که او را خدمت کرده است اگر چه داخل عیال او نباشد و در حدّ شفاعت کردن او نباشد.

سوره «و از حضرت صادق علیه السّلام منقول است که هر که در شب جمعه یا روز جمعه را بخواند، در دنیا به او ترس و بیمی نرسد و در آخرت از فَزَع و ترس روز قیامت «أَحْقَافِ ایمن باشد.

را بخواند خدا او را دوست دارد و او را «سوره واقعه» و فرمود هر که هر شب جمعه، محبوب گرداند و در دنیا بدحالی و تنگدستی نبیند و هیچ آفت از آفات دنیا به او نرسد و از رفقای حضرت امیرالمؤمنین علیه السّلام باشد و این سوره مخصوص امیرالمؤمنین (علیه السّلام) است.

را در هر شب جمعه بخواند، کفّاره ی ما بین این «سوره جمعه» روایت است که هر که سوره «جمعه تا جمعه ی دیگر خواهد بود، و همین فضیلت وارد شده از برای کسی که را در هر شب جمعه بخواند و هم چنین برای کسی که آن را بعد از ظهر و عصر «کَهَفِ

روز جمعه بخواند

خواندن دعای کمیل ؛ -3

: اهمیت قرائت دعای شریف کمیل

روایت گردیده که جناب کمیل رحمه الله دید امیرالمؤمنین علیه السلام در شب نیمه ی «

». شعبان دعای کمیل را در سجده می خوانده است

روایت : کمیل بن زیاد رحمه الله گفت : با مولایم امیرالمؤمنین علیه السلام در مسجد بصره

نشسته بودم و در خدمت او جماعتی از اصحابش بودند و یکی از آن ها عرض کرد : معنای

سوره دخان . آیه 4) («فِيهَا يَفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» : فرمایش خدای تعالی که فرماید

چیست ؟

به آن کسی که جانم به دست او است بنده . آن حضرت فرمود : شب نیمه ی شعبان است

ای از بندگان خدا نیست مگر این که آن چه از نیک و بد بر او جاری می شود در شب نیمه

و هیچ بنده ای آن « ی شعبان تا آخر سال در مثل چنین شبی برای او، تقسیم می گردد

شب را احیا نمی دارد و دعای خضر علیه السلام را نمی خواند مگر این که دعای او

. (المراقبات . ص 192) «مستجاب است

اهمیت دعای کمیل : (ادامه ی روایت) ؛ چون آن حضرت به منزل بازگشت و من شبانه *

. به خدمتش رفتم درب را کوبیدم

فرمود : ای کمیل تو را چه مطلبی است ؟ عرض کردم : یا امیرالمؤمنین مطلبم دعای خضر

است.

فرمود : کمیل بنشین و چون این دعا را از بر نمودی در هر شب جمعه ، یا در هر ماهی یک

مرتبه ، یا در سالی یک مرتبه ، (یا) در عمر خود یک مرتبه آن را بخوان خداوند از تو چاره

.سازی فرماید و یاریت کند و روزیت دهد و هرگز مغفرت خود را از تو باز نگیرد

. «ای کمیل ؛ طول مدت رفاقت تو با ما واجب شد که خواهش تو را انجام دهیم» *

سپس فرمود : بنویس : ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ... (المراقبات

. (. ص 192 و 193

: ذکر شب جمعه -4

ده مرتبه بگوید : «يَا دَاثِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبَرِّيَّةِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّةِ، يَا صَاحِبَ الْمَوَاهِبِ

: «السَّنِيَّةِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ خَيْرِ الْوَرَى سَجِيَّةً، وَاعْفِرْ لَنَا يَا ذَا الْعُلَى فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ

ای کسی که فضل و بخشش بر خلق دائمی است، و ای آن که دو دست احسانت به

عطابخشی باز است، ای دارنده بخشش های ارجمند، درود فرست بر محمد و آلش که به

.ترین مردم اند در سرشت و نهاد، و ما را ای خدای بلند مرتبه در این شب پیامرز

.و این ذکر شریف در شب عید فطر نیز خوانده می شود

شیخ در مصباح فرموده : فضیلت بسیار در خوردن انار در روز جمعه و در : خوردن انار -5

. شب آن روایت شده است

: اعمال روز جمعه **

1- در نماز صبح در رکعت اول سوره جمعه و در رکعت دوم سوره توحید بخواند

2- بعد از نماز صبح پیش از آن که سخن بگوید این دعا را بخواند تا کفاره گناهان او از

:این جمعه تا جمعه دیگر باشد

اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ فِي جُمُعَتِي هَذِهِ مِنْ قَوْلٍ، أَوْ حَلَفْتُ فِيهَا مِنْ حَلْفٍ، أَوْ نَذَرْتُ فِيهَا مِنْ نَذْرٍ، «

فَمَشِيَّتِكَ بَيْنَ يَدَيِ ذَلِكَ كُلِّهِ، فَمَا شِئْتُ مِنْهُ أَنْ يَكُونَ كَانٍ، وَ مَا لَمْ تَشَأْ مِنْهُ لَمْ يَكُنْ، اللَّهُمَّ

: «اغْفِرْ لِي وَ تَجَاوَزْ عَنِّي ، اللَّهُمَّ مَنْ صَلَّيْتَ عَلَيْهِ، فَصَلِّوْا عَلَيْهِ وَ مَنْ لَعَنْتَ فَلَعَنْتِي عَلَيْهِ

خدایا هر گفتاری که در این روز جمعه ام گویم یا سوگندی که در آن خوردم یا نذری که

در آن کردم پس در تمام آن ها مشیت و اراده ی تو پیش از همه ی آن ها است، آن چه از

آن بخواهی می شود و آن چه نخواهی نمی شود. خدایا مرا پیامرز و از من بگذر؛ خدایا هر

که را تو رحمت بر او فرستادی، پس رحمت من هم بر او باد و هر که را تو از رحمت دور

. کردی، پس لعنت من هم بر او باد

.و أَقْلًا در هر ماهی یک مرتبه این عمل را به جا آورد

روایت است که هر که بعد از نماز صبح در روز جمعه بنشیند و مشغول تعقیب باشد تا

.آفتاب طلوع کند در فردوس اعلی هفتاد درجه برای او بلند گردانند

روایت است که هر که بعد از نماز ظهر و نماز صبح در روز جمعه و غیر جمعه بگوید: 3-

: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد و فرج ایشان را نزدیک گردان ؛ نمیرد تا حضرت

قائم علیه السّلام را دریابد و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند حقّ تعالی شمت حاجت

او را برآورد؛ سی حاجت از حاجات دنیا و سی حاجت از حاجات آخرت

بعد از نماز صبح سوره الرّحمن را بخواند و بعد از «قَبَائِيَّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ»؛ پس 4-

کدامین نعمت از نعمت های پروردگارتان را تکذیب می کنید، بگویند: «لَا بَشَيْءٍ مِنْ آلَائِكَ

. رَبِّ أَكْذَبُ»؛ پروردگارا هیچ کدام از نعمت های تو را تکذیب نمی کنم

شیخ طوسی رحمه الله فرموده که سنّت است بعد از نماز صبح روز جمعه، صد مرتبه 5-

سوره توحید را بخواند و صد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرستد و صد مرتبه

. استغفار کند و هر یک از این سوره ها را بخواند : نساء، هود، کهف، صافات، الرّحمن

از حضرت صادق علیه السّلام مروی است که .سوره های آحقاف و مؤمنون را بخواند 6-

هر که در هر شب جمعه یا هر روز جمعه، سوره آحقاف را بخواند ترسی در دنیا به او نرسد

و از فَزَعِ اکبر قیامت ایمن گردد و نیز فرموده هر که خواندن سوره مؤمنون را در هر

جمعه مداومت نماید، خداوند تعالی ختم فرماید اعمال او را به سعادت و منزل او در

فردوس اَعْلٰی با پیغمبران و مرسلین باشد.

سوره «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» را پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه بخواند و دعا کند تا -7-

دعایش مستجاب شود و روایت شده که حضرت امام زین العابدین علیه السلام چون صبح

روز جمعه می شد آیه الکرسی می خواند تا ظهر و چون از نمازها فارغ می شد شروع می

کرد به خواندن سوره اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ ؛ و بدان که از برای خواندن آیه الکرسی عَلٰی التَّنْزِيلِ در

روز جمعه فضیلت بسیار روایت شده است.

8- غُسل جمعه کند و آن از سنّت های مؤکّده است -

و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

: فرمود

یا علی در هر جمعه غسل کن، اگر چه باید که قُوت روز خود را بفروشی و آب بخری و

. غسل کنی و گرسنه بمانی؛ زیرا که هیچ سنتی بزرگ تر از این نیست

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که هر که در روز جمعه غسل کند و این دعا را

: بخواند

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى

:مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ

گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریکی ندارد و گواهی دهم که محمد

بنده و رسول او است خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد و مرا از توبه کنندگان و

پاکیزه شدگانم قرار ده ؛

برای او طهارتی باشد تا جمعه ی آینده؛ یعنی از گناهان پاک شود یا اعمال او با طهارت «

معنوی و مقبول واقع شود و احوط آن است که تا ممکن شود غسل جمعه را ترک نکنند و

وقت آن بعد از طلوع فجر است تا زوال آفتاب و هر چه به زوال (ظهر شرعی) نزدیک شود

». «به تر است

9- سر را به خَطمی بشوید که از پیسی و دیوانگی امان می بخشد

ناخن و شارب را بگیرد که فضیلت زیاد دارد و روزی را زیاد می کند و تا جمعه ی -10

دیگر از گناه پاک می کند و از دیوانگی و خوره و پیسی امان می بخشد و در آن حین

: بخواند

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ؛ و در گرفتن ناخن ابتدا از انگشت کوچک «

دست چپ شروع کند و به انگشت کوچک دست راست ختم کند و در گرفتن ناخن های

پای خود نیز این چنین کند، سپس ریزهای ناخن را دفن کند

بوی خوش به کار برد و جامه های پاکیزه خود را بپوشد -11

تصدّق کند که بر طبق روایتی صدقه در شب جمعه و روز آن هزار برابر اوقات دیگر -12

است.

برای اهل و عیال خود چیز نیکو و تازه ای از میوه و گوشت بخرد تا به آمدن جمعه -13

شاد شوند

خوردن انار؛ هنگامی که ناشتا است انار بخورد و هفت برگ کاسنی پیش از زوال -14

(ظهر شرعی) بخورد

از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام مروی است که، هر که یک انار در روز جمعه ناشتا

بخورد تا چهل روز دلش را نورانی گرداند و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز و اگر سه انار

بخورد تا صد و بیست روز و وسوسه شیطان را از او دور گرداند و هر که وسوسه شیطان از

او دور گردد، معصیت خدا نکند و هر که معصیت خدا نکند، داخل بهشت شود

و شیخ در مصباح فرموده فضیلت بسیار روایت شده در خوردن انار در روز جمعه و در شب

. آن

خود را از کارهای دنیا فارغ سازد و مشغول به آموختن مسائل دین خود شود؛ نه آن -15

که روز جمعه را صرف کند به سیر و گشت و تفرّج در باغ ها و مزارع مردم و مصاحبت با

اراذل و بی عاران و مسخره گی و عیب گوئی مردمان و خنده های قهقهه و خواندن اشعار و

خَوْض (غوطه ور شدن) در باطل و امثال این ها که مفاسدش زیاده از آن است که ذکر شود

و از حضرت صادق علیه السّلام منقول است: اُف باد بر مسلمانی که در هفته، روز جمعه را

صرف آموختن مسائل دین خود نگرداند و برای این امر خود را از کارهای دیگر فارغ

... نسازد

هزار مرتبه صلوات بفرستد و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام مروی است که -16

هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوب تر نیست از صلوات بر محمد و آل مظهر او

. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

مؤلف گوید که : اگر فرصت نکرد اقلّاً صد مرتبه صلوات را ترک نکند تا در قیامت روی او

نورانی شود.

و روایت شده که هر که در روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

رَبِّی و اَتُوبُ اِلَيْهِ بگوید و صد مرتبه سوره ی توحید را بخواند، البتّه آمرزیده شود

و نیز روایت است که صلوات بر محمد و آل محمد در ما بین ظهر و عصر برابر با هفتاد حجّ

است.

17- زیارت حضرت رسول و ائمه ی طاهرین سَلامُ اللّٰهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِينَ نماید

18- به زیارت اموات و زیارت قبر پدر و مادر یا یکی از ایشان برود که فضیلت دارد

و از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده که مردگان را در روز جمعه زیارت کنید، که می

دانند کیست که به زیارت ایشان رفته است و شاد می شوند

19- دعای ندبه را که از اعمال اعیاد اربعه است، بخواند

20- چند نماز که در متن مفاتیح الجنان در اعمال روز جمعه آمده است

21- نماز ظهر روز جمعه را به جمعه و منافقین و نماز عصر را به جمعه و توحید بخواند

شیخ صدوق رحمه الله روایت کرده از حضرت صادق علیه السّلام که فرمود از چیزهایی که

واجب و لازم است بر هر مؤمنی که شیعه ما باشد آن که در شب جمعه، نماز را به سوره

جمعه و «سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى» بخواند و در نماز ظهر آن سوره جمعه و منافقین را

بخواند. پس هرگاه این کار را کرد گویا عمل نموده به عمل رسول الله صلی الله علیه و آله

و ثواب و جزاء او بر خدا بهشت خواهد بود.

و شیخ کلینی رحمه الله به سند حسن کالصّحیح از حلبی روایت کرده که گفت : سؤال کردم

از حضرت صادق علیه السلام که هرگاه در روز جمعه تنها نماز گذارم یعنی نماز جمعه

نخوانم و چهار رکعت نماز ظهر را بخوانم، آیا بلند قرائت کنم؟ فرمود: بلی و فرمود به

سوره جمعه و منافقین در روز جمعه بخوان

شیخ طوسی رحمه الله در مصباح در ذکر تعقیب بعد از ظهر روز جمعه روایت کرده از -22

حضرت صادق علیه السلام که هر که روز جمعه بعد از سلام هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه

«قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» و هفت مرتبه «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» و هفت مرتبه «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» و

هفت مرتبه «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» بخواند و آخرِ سوره بَرَاءَةُ «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ»

و آخرِ حَشْرِ كه «لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ» باشد تا آخرِ سوره و پنج آیه آل عمران «إِنَّ فِي خَلْقِ

السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ» تا «إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ» را بخواند، از این جمعه تا جمعه ی دیگر

. کفایت شرّ دشمنان و بلاها از او بشود

و نیز از آن حضرت روایت کرده که هر که بعد از نماز صبح یا بعد از نماز ظهر -23

بگوید:

:«اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَاتَكَ وَ صَلَوَةَ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ»

خدایا قرار ده درود خود و درود فرشتگان و رسولانت را بر محمد و آل محمد ،

بر او گناهی تا یک سال نوشته نشود و نیز فرموده که هر که بعد از نماز صبح و نماز ظهر

: بگوید

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ» نمیرد تا امام قائم علیه السّلام را درک «

نماید.

مؤلف گوید : که اگر دعای اوّل را سه دفعه بعد از فریضه ی ظهر جمعه بخواند، برای او

امان باشد از بلاها تا جمعه ی دیگر.

روایت شده که هر که میان دو نماز روز جمعه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد، ثوابش

. معادل هفتاد رکعت نماز باشد

بخواند دعای «یا مَنْ یَرْحَمُ مَنْ لَا تَرْحَمُهُ الْعِبَادُ» و دعای «اَللّٰهُمَّ هَذَا یَوْمٌ مُّبَارَكٌ» و این -24

. هر دو از ادعیه ی صحیفه کامله (سجّادیّه) است

روایت شده که به ترین اوقات صلّوات در روز جمعه بعد از عصر است و صد مرتبه -25

: می گوئی

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ : خدایا درود فرست بر محمد و آل «

. محمد و در فرج ایشان شتاب کن

بعد از عصر، هفتاد مرتبه بگوید : «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ» تا حق تعالی گناهان او را -26

. بیامرزد

. دعای عشرات را بخواند -27

شیخ طوسی رحمه الله فرموده که ساعت استجابت دعا، ساعت آخر روز جمعه تا -28

. غروب آفتاب است و سزاوار است که دعا در آن ساعت بسیار بکند

و روایت شده که ساعت استجابت آن وقتی است که نصف قُص خورشید فرو رود و نصف

دیگرش غروب نکرده باشد و حضرت فاطمه صَلَّواتُ اللّٰهِ عَلَیْهَا در آن وقت دعا می کرد؛

پس مستحب است دعا در آن وقت و مستحب است که دعای مَروی از نبیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

: و آله را در ساعت استجابت دعا بخواند

: سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

منزّهی تو، معبودی جز تو نیست؛ ای پر مهر، ای پر نعمت، ای پدید آورنده آسمان ها و

. زمین، ای صاحب جلالت و کرم

. در ساعت آخر روز جمعه، دعای سِماَت را بخواند -29

: «روز جمعه، روز حضرت بقیّه الله عَجَّلَ الله تعالی فرجه الشّریف» -30

بدان که روز جمعه از چند جهت اختصاص و تعلّق به امام عصر عَجَّلَ الله تعالی فرجه

: الشّریف دارد

آن که ولادت با سعادت آن حضرت (علیه السلام) در آن روز بوده است -1

آن که ظهور مَوْفُورُ السَّرور آن جناب در روز جمعه خواهد بود و تَرَقُّب و انتظار فَرَج -2

در آن روز بیش تر از روزهای دیگر است، و در زیارت مختصّه به آن حضرت در آن روز

: بیاید که

: « هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ يَوْمُكَ، الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ وَ الْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَدِكَ »

این روز جمعه است و این روزی است که انتظار می رود در آن ظهور تو و فرج مؤمنین در

. آن به دست تو

بلکه عید بودن روز جمعه و شمردن آن به عنوان یکی از عیدهای چهارگانه، حقیقتاً به

جهت آن روز شریف است که زمین را از لَوْثِ شرک و کفر و قذارات معاصی و از وجود

جَبَّارین و کافرین و منافقین پاک و پاکیزه می فرماید و به اظهار کلمه حق و اعلاء دین و

شرایع ایمان چشم و دل مؤمنین مخصوصین را در آن روز روشن و منور و مسرور و

«خرسند خواهد فرمود: «وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا»

پس شایسته است که در این روز صلوات کبیر را بخوانی و بخوانی دعائی را که حضرت

: امام رضا علیه السّلام امر فرموده به خواندن آن برای صاحب الأمر علیه السّلام

و ذکر آن در آخر اعمال سرداب در باب زیارات « اَللّهُمَّ ادْفَعْ عَنِّ وَلِيِّكَ وَ خَلِيفَتِكَ »

.بیاید

بر گرفته از کتاب شریف ((مفاتیح الجنان)) ؛ تألیف محدّث بزرگ حاج شیخ عبّاس قمی

.رحمه الله

حاج شیخ عبّاس قمی رحمه الله / ولادت در قم در سال 1294 هـ ق

هجرت به نجف در 18 سالگی / هجرت به مشهد در سال 1332 هجری / هجرت به نجف

در سال 1352 هجری

وفات ایشان در نجف اشرف، در شب 23 ذیحجه سال 1359 هـ ق = دوم بهمن 1319 ش

در سنّ 65 سالگی و قبر شریفش در ایوان سوّم ناحیه شرقی باب القبله صحن شریف مرقد

مطهر حضرت علی علیه السّلام، کنار قبر استادش علامه محدّث نوری رحمه الله است.